

Status uchodźcy i ochrona uzupełniająca w Polsce – co dalej?

Status uchodźcy i ochrona uzupełniająca w Polsce – co dalej?

 HELSIŃSKA FUNDACJA
PRAW CZŁOWIEKA

Warszawa 2016

Status uchodźcy i ochrona uzupełniająca w Polsce – co dalej?

Autorzy wydania 1 i wydania 2: Jacek Białas, Bogusława Domańska, Maja Łysienia, Ewa Ostaszewska-Żuk, Karolina Rusiłowicz, Marta Szczepanik

Autorzy wydania 3 zaktualizowanego: Jacek Białas, Maja Łysienia, Daniel Witko, Aleksandra Pulchny

Niniejsza publikacja została zaktualizowana w ramach projektu nr U/0030 „Prawa cudzoziemców – prawa człowieka”, który jest realizowany przez Helsińską Fundację Praw Człowieka w ramach dotacji otrzymanej z programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG.

Wydanie 1 i 2 publikacji zostało sfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców oraz budżetu państwa.

Wyłączna odpowiedzialność spoczywa na autorze. Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Stan prawny: luty 2016

Niniejsza publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie i nie jest przeznaczona do sprzedaży.

Wydawca:

Helsińska Fundacja Praw Człowieka

ul. Zgoda 11, 00-018 Warszawa

tel. (22) 556 44 40, fax 556 44 50

www.hfhr.pl

ISBN 978-83-62245-53-6

Projekt okładki: Kolektyw Wizualny | www.kolektywizualny.pl

Redakcja i korekta: Hanna Gulczyńska

Skład i łamanie: Kolektyw Wizualny | www.kolektywizualny.pl

Druk: Grafpol Agnieszka Blicharz-Krupińska

Wydanie trzecie

Warszawa 2016

Wstęp

Pierwszy informator dla uchodźców zatytułowany *Ja w procedurze o udzielenie ochrony międzynarodowej* wyjaśnia, co się dzieje w czasie ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej. Drugi, który tutaj prezentujemy, można nazwać: „Ja po” – po zakończeniu procedury o udzielenie ochrony międzynarodowej, po decyzji legalizującej mój pobyt w Polsce i przyznającej jedną z dwóch form ochrony. Autorzy prowadzą cudzoziemca, krok po kroku, przez indywidualny program integracji, pomoc społeczną, opiekę medyczną, prawo do edukacji w Polsce, pracę, podatki, działalność gospodarczą, którą cudzoziemiec może podjąć w Polsce, ubezpieczenia społeczne, warunki wyjazdu za granicę. Omawiane są okoliczności, które powodują, że można status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą utracić. Informator kończy się danymi na temat możliwości uzyskania przez cudzoziemca obywatelstwa polskiego, a także zawarcia związku małżeńskiego w Polsce.

Szczególną uwagę chcielibyśmy zwrócić na wyróżnione w każdym bloku tematycznym informacje oznaczone jako: „ważne”. To kwestie często pojawiające się w naszych poradach dla cudzoziemców, o których uchodźcy na ogół zapominają albo po prostu nie są świadomi ich wagi – tego, że trzeba o nie pytać, że należy pilnować terminów itp. Autorami informatora są pracownicy „Programu Pomocy Prawnej dla Uchodźców i Migrantów” Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka – w tym prawnicy udzielający na bieżąco pomocy prawnej uchodźcom i migrantom, ale też czerpiący z ponad dwudziestoletnich doświadczeń tego Programu.

Oddajemy do rąk cudzoziemców zaktualizowany informator, jego trzecie wydanie – o tym, w jaki sposób cudzoziemiec objęty ochroną międzynarodową może stabilizować się w Polsce. Robimy to w 2016 r., kiedy przyjadą do nas uchodźcy z Syrii, z Afryki, może innych miejsc tego świata. Oferujemy Im wskazówki, informacje, rady – niech korzystają!

Dr hab. Irena Rzeplińska, prof. INP PAN

Spis treści

I Pierwsze kroki po uzyskaniu statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej 8

1	Karta pobytu.....	9
2	Genewski dokument podróży.....	12
3	Łączenie rodzin.....	14

II Indywidualny Program Integracji (dalej: IPI) 16

1	Co to jest IPI i ile trwa?.....	17
2	Co otrzymam w ramach IPI?.....	18
3	Jakie są moje obowiązki w ramach IPI?.....	18
4	Z jakich przyczyn może zostać odebrana pomoc przyznana w ramach IPI?.....	19
5	Co dalej z IPI, jeśli przeprowadzę się w czasie jego trwania?.....	20

III Pomoc społeczna 21

1	Czy mam prawo do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej?.....	22
2	Co to jest zasiłek stały?.....	22
3	Co to jest zasiłek okresowy?.....	23
4	Co to jest zasiłek celowy?.....	24
5	Czym są świadczenia niepieniężne?.....	24
6	Czy kiedy urodzi mi się dziecko, mam prawo do tzw. becikowego?.....	25
7	Czy kiedy urodzi mi się dziecko, mam prawo do comiesięcznego świadczenia – tzw. Rodzina 500+?.....	25
8	Czy mam prawo ubiegać się o mieszkanie socjalne lub komunalne?.....	26

IV Opieka medyczna

27

- 1 Jakie dokumenty potwierdzają ubezpieczenie zdrowotne w NFZ? 28
- 2 W jaki sposób ja i członkowie mojej rodziny możemy korzystać z opieki medycznej? 29
- 3 W jaki sposób udzielane są świadczenia medyczne w stanach nagłych i stanach zagrożenia życia? 31
- 4 Co warto wiedzieć o receptach? 31
- 5 Jakie mam prawa jako pacjent? 32
- 6 Nie posługuję się językiem polskim na tyle swobodnie, żeby dobrze rozumieć lekarza. Gdzie mogę szukać pomocy? 33

V Edukacja

34

- 1 Czy moje dzieci mogą pójść do szkoły? 35
- 2 Czy mogę posłać dziecko do przedszkola? 35
- 3 Na czym polega obowiązek szkolny? 36
- 4 Jak zapisać dziecko do szkoły podstawowej? 36
- 5 Co po szkole podstawowej? 37
- 6 Jakie dodatkowe prawa ma moje dziecko jako cudzoziemiec? 37
- 7 Jaką pomoc materialną mogę uzyskać posyłając dziecko do szkoły? 38
- 8 Czy moje dziecko może studiować w Polsce nieodpłatnie? 39

VI Praca i podatki w Polsce

40

- 1 Praca w Polsce 41
- 2 Jakie podatki płaci się w Polsce? 41
- 3 Co to jest NIP (Numer Identyfikacji Podatkowej) i czy mam obowiązek go posiadać? 42
- 4 Co to jest PIT? 43

VII Działalność gospodarcza

45

- 1** Jak mogę założyć w Polsce własną firmę? **46**

VIII Ubezpieczenia społeczne

47

IX Kontakt z funkcjonariuszami publicznymi: moje prawa i obowiązki

48

- 1** Kontrola legalności pobytu cudzoziemca **49**
- 2** Zatrzymanie..... **50**
- 3** Co to jest mandat? **51**
- 4** Co zrobić, jeśli uważasz, że policjant przekroczył swoje uprawnienia?..... **52**
- 5** Jak zgłosić popełnienie przestępstwa? **52**

X Podróżowanie po nadaniu statusu uchodźcy lub uzyskaniu ochrony uzupełniającej

54

- 1** Podróżowanie po strefie Schengen i poza nią..... **55**
- 2** Polski dokument podróży dla cudzoziemca..... **56**

XI Pozbawienie ochrony

58

- 1** Czy mogę zostać pozbawiony statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej? **59**

XII Pobyt stały, pobyt rezydenta długoterminowego UE i obywatelstwo polskie

62

- 1** Czy mogę ubiegać się o pobyt stały?..... **63**
- 2** Czy mogę ubiegać się o pobyt rezydenta długoterminowego UE? **64**
- 3** Czy mogę ubiegać się o obywatelstwo polskie? **65**

XIII Zawarcie związku małżeńskiego w Polsce

67

- 1** Jakie dokumenty są konieczne do zawarcia związku małżeńskiego w Polsce?..... **68**
- 2** Czy jeśli nie posiadam dokumentów wymaganych do zawarcia małżeństwa, to nie mogę wstąpić w związek małżeński w Polsce? **68**
- 3** Jak wygląda postępowanie w urzędzie stanu cywilnego? **70**
- 4** Jak długo będę czekać na zawarcie związku małżeńskiego? **70**
- 5** Zawarcie związku małżeńskiego – co dalej? **71**

XIV Lista wybranych organizacji i instytucji udzielających pomocy oraz pracujących z uchodźcami i migrantami w Polsce

72

Bibliografia

75

Pierwsze kroki po uzyskaniu statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej

Karta pobytu

s. 9

Genewski dokument podróży

s. 12

Łączenie rodzin

s. 14

Otrzymałeś decyzję o nadaniu statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej? Jak najszybciej zadбай o złożenie wniosku o udzielenie Ci indywidualnego programu integracyjnego. Jeśli członkowie Twojej rodziny mieszkają w innym kraju, możesz złożyć wniosek o połączenie z rodziną. Oznacza to, że Twój małżonek oraz małoletnie dzieci otrzymają zezwolenie na pobyt czasowy i będą mogły przyjechać do Polski.

1 Karta pobytu

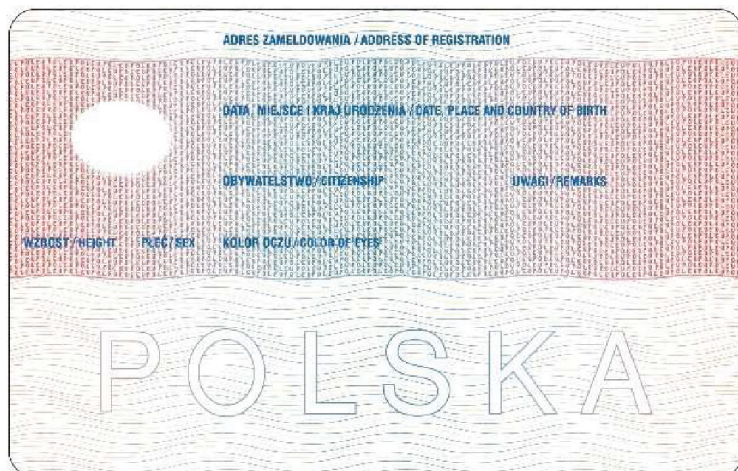
Karta pobytu potwierdza Twoją tożsamość, potwierdza Twój legalny pobyt w Polsce i uprawnia Cię, wraz z dokumentem podróży, do wielokrotnego przekraczania granicy bez konieczności uzyskania wizy. Na karcie pobytu znajduje się informacja o tym, jaką otrzymałeś w Polsce formę ochrony. Pamiętaj, aby nosić ją przy sobie.

Karta wygląda tak:

awers:

rewers:

Aby uzyskać kartę pobytu, powinieneś złożyć wniosek wraz z 2 fotografiami w Urzędzie do Spraw Cudzoziemców. Wniosek o wydanie pierwszej karty pobytu jest bezpłatny. W momencie złożenia wniosku zostaną pobrane od Ciebie odciski palców.

WNIOSEK ZNAJDZIESZ NA STRONIE URZĘDU >>>
WWW.UDSC.GOV.PL >>> ZAKŁADKA „DO POBRANIA” >>> „WNIOSKI”

WAŻNE! Jeśli decyzja obejmowała także Twoje dzieci, powinieneś wystąpić z oddzielnym wnioskiem o wydanie karty dla każdego dziecka.

Do wypełnionego wniosku o wymianę karty należy załączyć:

- 2 fotografie;
- kserokopię ważnego dokumentu podróży albo innego dokumentu potwierdzającego tożsamość (jeśli nie posiadasz dokumentu podróży);
- aktualne poświadczenie zameldowania na pobyt czasowy (jeśli nie jesteś zameldowany – załącz oświadczenie o braku adresu zameldowania, zaświadczenia te uzyskasz w urzędzie gminy / urzędzie miasta, w którym mieszkasz).

Jeśli nie jesteś nigdzie zameldowany lub nie masz numeru PESEL, również możesz złożyć wniosek. Wtedy otrzymasz kartę, w której rubryki te będą puste.

Wydanie karty lub wymiana kolejnych kart pobytu są odpłatne. Opłata wynosi 50 zł i wnosi się ją na numer konta bankowego Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

Jeśli jesteś w trudnej sytuacji materialnej, za wydanie karty zapłacisz opłatę ulgową w wysokości 25 zł.

UWAGA! Opłata za wydanie karty może być wyższa w dwóch sytuacjach:

- w przypadku zawinionej przez cudzoziemca utraty lub zniszczenia karty – **100 zł**;
- w przypadku kolejnej zawinionej utraty lub zniszczenia karty – **150 zł**.

Kartę musisz odebrać osobiście w budynku Urzędu do Spraw Cudzoziemców, przy ul. Taborowej 33 w Warszawie. Kartę małoletniego poniżej 13. roku życia odbiera jego przedstawiciel ustawowy, czyli ojciec, matka lub kurator.

Karta wydawana jest:

- na 3 lata – w przypadku nadania statusu uchodźcy;
- na 2 lata – w przypadku udzielenia ochrony uzupełniającej.

WAŻNE! Fakt, iż karta jest ważna tylko kilka lat, nie oznacza, że po upływie tego okresu musisz ponownie ubiegać się o udzielenie Ci ochrony (nie musisz zatem składać ponownie wniosku o nadanie Ci statusu uchodźcy). Na 30 dni przed upływem okresu ważności karty musisz tylko złożyć wniosek o wydanie Ci kolejnej karty. Jest to zwykła wymiana dokumentu tożsamości na nowy.

Musisz wymienić kartę, jeśli:

- doszło do zmiany danych zamieszczonych w karcie (np. zmieniłeś adres zameldowania);
- zmieniłeś wygląd w sposób utrudniający ustalenie Twojej tożsamości;
- karta jest uszkodzona w stopniu utrudniającym posługiwanie się nią;
- upłynął termin ważności karty;
- utraciłeś kartę.

WAŻNE! Jeśli nie wymienisz karty, mimo że masz taki obowiązek, możesz zostać ukarany grzywną.

Jeśli zgubiłeś kartę lub utraciłeś ją w inny sposób (np. została skradziona), masz obowiązek zawiadomić o tym Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w terminie 3 dni od dnia jej utraty. Jednocześnie powinieneś wystąpić z wnioskiem o wydanie kolejnej karty. Gdybyś jednak potem odnalazł kartę, a wydano Ci już w jej miejsce nową – masz obowiązek niezwłocznie zwrócić znalezioną kartę (nie możesz posiadać dwóch ważnych kart w tym samym czasie).

PAMIĘTAJ, że karta musi zostać zwrócona w następujących sytuacjach:

- nabycia obywatelstwa polskiego – po doręczeniu Ci dokumentu potwierdzającego nabycie tego obywatelstwa;
- wydania decyzji o stwierdzeniu nieważności tego dokumentu;
- śmierci cudzoziemca.

2 ➤ Genewski dokument podróży

Po otrzymaniu decyzji o nadaniu Ci statusu uchodźcy masz prawo zawniekskować o wydanie Ci tzw. genewskiego dokumentu podróży. Wniosek o wydanie takiego dokumentu składasz do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, do wniosku należy załączyć 3 fotografie.

Genewski dokument podróży wygląda tak:

Genewski dokument podróży jest ważny przez okres **2 lat**. Po upływie tego terminu musisz ponownie zawnioskować o wydanie takiego dokumentu.

Genewski dokument podróży **spełnia rolę paszportu** – nie potrzebujesz już zatem wnioskować o wydanie dokumentu podróży do władz kraju pochodzenia.

Czy mogę sprowadzić swoją rodzinę do Polski?

Tak. Wniosek o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy w Polsce dla członka Twojej rodziny przebywającego w innym państwie składasz Ty i kierujesz go do wojewody właściwego ze względu na miejsce Twojego pobytu. Wniosek składa się na formularzu, takim samym, z jakiego korzysta się przy wnioskowaniu o każdy inny rodzaj pobytu czasowego.

FORMULARZ JEST DOSTĘPNY W URZĘDZIE WOJEWÓDZKIM LUB NA STRONIE >>>
[HTTP://UDSC.GOV.PL/DO-POBRANIA/WNIOSKI/](http://udsc.gov.pl/do-pobrania/wnioski/)

PAMIĘTAJ! Przez członków rodziny w przypadku tej procedury rozumie się:

- **małżonka** – małżeństwo musi być uznane przez prawo polskie (prawo polskie nie uznaje np. małżeństw poligamicznych i homoseksualnych);
- **małoletnie dzieci** (te, które nie ukończyły 18 lat).

Jeśli sam jesteś małoletnim bez opieki (w Polsce nie ma Twojego rodzica), możesz ubiegać się o połączenie z Twoimi dziadkami.

Należy mieć świadomość, że udokumentowanie więzi rodzinnych jest często czasochłonnym i kosztownym procesem.

Przed złożeniem wniosku możesz zgłosić się do organizacji pozarządowej zajmującej się pomocą uchodźcom i migrantom, która pomoże Ci w skompletowaniu wymaganych dokumentów.

WAŻNE! Złóż wniosek w ciągu **6 miesięcy** od otrzymania decyzji o statusie uchodźcy lub o ochronie uzupełniającej, ponieważ wtedy nie musisz wykazywać, że posiadasz odpowiednie środki dla utrzymania swojej rodziny. Po upływie 6 miesięcy również możesz złożyć wniosek, ale będziesz musiał udowodnić, że masz stabilne i regularne źródło dochodu.

Do wniosku musisz załączyć:

- **akty stanu cywilnego** (akt urodzenia, zawarcia małżeństwa) uwierzytelnione w polskim konsulacie;
- **kopię wszystkich stron dokumentu podróży** członka rodziny, z którym chcesz się połączyć, uwierzytelnioną przez polski konsulat;
- **4 zdjęcia** członka rodziny, z którym chcesz się połączyć.

WYMOGI DOTYCZĄCE FORMATU ZDJĘĆ ZNAJDUJĄ SIĘ NA STRONIE >>>
[HTTP://UDSC.GOV.PL/FOTOGRAFIE](http://udsc.gov.pl/fotografie)

Wniosek podlega opłacie w wysokości **340 zł**.

Poniżej podane są linki do krótkich filmików – w trzech wersjach językowych – omawiających procedurę łączenia rodzin:

J. POLSKI >>> [HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=TJIYZE2D2WK](https://www.youtube.com/watch?v=TJIYZE2D2WK)

J. ROSYJSKI >>> [HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=IG1UBGIMYCW](https://www.youtube.com/watch?v=IG1UBGIMYCW)

J. ANGIELSKI >>> [HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=AZZIKKOQ8B4](https://www.youtube.com/watch?v=AZZIKKOQ8B4)

Indywidualny Program Integracji (dalej: IPI)

- 1 >> Co to jest IPI i ile trwa? s. 17
- 2 >> Co otrzymam w ramach IPI? s. 18
- 3 >> Jakie są moje obowiązki w ramach IPI? s. 18
- 4 >> Z jakich przyczyn może zostać odebrana pomoc przyznana w ramach IPI? s. 19
- 5 >> Co dalej z IPI, jeśli przeprowadzę się w czasie jego trwania? s. 20

Co to jest IPI i ile trwa?

Indywidualny Program integracji – IPI, jest uzgadniany między powiatowym centrum pomocy rodzinie (dalej PCPR) a cudzoziemcem, określa wysokość, zakres i formy pomocy w zależności od indywidualnej sytuacji życiowej cudzoziemca i jego rodziny oraz poszczególne zobowiązania obu stron (PCPR i cudzoziemca). Jest skierowany do cudzoziemców, którym:

- nadano status uchodźcy w Polsce;
- udzielono ochrony uzupełniającej w Polsce;
- udzielono zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną – tj. z cudzoziemcem, któremu nadano w Polsce status uchodźcy lub któremu udzielono ochrony uzupełniającej.

Celem IPI jest wsparcie cudzoziemców w procesie integracji z polskim społeczeństwem w okresie następującym bezpośrednio po nadaniu statusu uchodźcy lub udzieleniu ochrony uzupełniającej. Formy pomocy powinny być jak najbardziej dostosowane do Twoich potrzeb – będziesz miał wpływ na to, co w takim programie zostanie zapisane. Otrzymasz jedną kopię ustaleń IPI w formie pisemnej (druga zostanie u pracownika PCPR), więc w każdej chwili będziesz miał możliwość wglądu w zaplanowane działania.

UWAGA! Z IPI nie mogą korzystać cudzoziemcy, którzy są małżonkami obywateli Polski!

WAŻNE! Wniosek o przyznanie pomocy w formie IPI musisz złożyć w terminie do 60 dni od momentu nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej. Jeśli nie złożysz wniosku w tym terminie, wówczas tracisz prawo do uzyskania IPI.

Wnioski składa się w placówce pomocy społecznej lub powiatowym centrum pomocy rodzinie najbliższej Twojego miejsca zamieszkania (jeśli mieszkasz w Warszawie – w Warszawskim Centrum Pomocy Rodzinie).

Wniosek o objęcie IPI składa się na specjalnym formularzu dostępnym na stronie internetowej PCPR lub bezpośrednio w siedzibie instytucji. We wniosku zawarta jest deklaracja, iż zamierzasz mieszkać na terenie danego województwa, a także, że nie składałeś takiego wniosku w innym województwie. Kolejne oświadczenie dotyczy gotowości do realizacji zapisów IPI.

Ponadto do wniosku należy załączyć kopię decyzji o nadaniu statusu uchodźcy lub udzieleniu ochrony uzupełniającej, kopię karty pobytu i kopię genewskiego dokumentu podróży (jeśli

nadano Ci status uchodźcy). Inne dokumenty mogące pomóc w opracowaniu programu integracji to takie, które pozwolą lepiej poznać Twoją sytuację rodzinną, zawodową, zdrowotną, a co za tym idzie – wybrać formę świadczeń, która rzeczywiście pomoże Ci odnaleźć się w polskiej rzeczywistości, uwzględniając Twoje indywidualne potrzeby.

Pomoc świadczona w ramach IPI nie może być dłuższa niż 12 miesięcy.

Co otrzymam w ramach IPI?

- Możesz otrzymać świadczenia pieniężne – w kwocie od 446 do 1225 zł miesięcznie na osobę, w szczególności na zakup żywności, ubrań, środków czystości, opłacenie rachunków oraz kosztów nauki języka polskiego;
- po przystąpieniu do IPI jesteś ubezpieczony, więc w razie potrzeby możesz nieodpłatnie korzystać z publicznej służby zdrowia;
- zostanie Ci przydzielony pracownik socjalny, który pomoże Ci rozwiązywać problemy pojawiające się podczas pierwszych miesięcy w nowym środowisku;
- masz prawo do kontaktu z wybranym przez siebie doradcą lub specjalistą (w tym do pomocy prawnej, psychologicznej i rodzinnej), a także z organizacjami pozarządowymi;
- masz prawo do informacji na temat aktywnego poszukiwania pracy oraz do poradnictwa w zakresie pisania CV i listu motywacyjnego czy przygotowania do rozmowy kwalifikacyjnej.

PAMIĘTAJ! Celem IPI jest jak najlepsze dostosowanie pomocy do Twoich potrzeb, więc częściowo sam decydujesz, jakiego rodzaju świadczenia otrzymasz lub z usług jakiego doradcy/specjalisty będziesz korzystać (np. prawnika, psychologa, lekarza, prezesa spółdzielni mieszkaniowej itd.). Powiedz o swoich potrzebach pracownikowi socjalnemu podczas tworzenia IPI, a pozwoli Ci to lepiej wykorzystać możliwości programu.

Jakie są moje obowiązki w ramach IPI?

IPI to swego rodzaju zbiór praw i obowiązków obydwu stron: dającej i otrzymującej. Możesz otrzymać całą gamę różnego rodzaju świadczeń (szczegółowy opis rodzajów pomocy znajduje się w następnym punkcie), lecz jednocześnie musisz wypełnić pewne obowiązki.

Powinieneś:

- zameldować się w miejscu zamieszkania;
- zarejestrować się w urzędzie pracy właściwym dla miejsca zamieszkania;
- rozpocząć aktywne poszukiwanie pracy, tak by po zakończeniu realizacji IPI móc samodzielnie utrzymać siebie i swoją rodzinę;
- uczestniczyć w kursach języka polskiego;
- regularnie kontaktować się z pracownikiem socjalnym (minimum 2 razy w miesiącu), a podczas tych spotkań – informować go o wszelkich istotnych zmianach;
- podjąć inne działania uzgodnione z pracownikiem socjalnym, stosowne do Twojej sytuacji życiowej.

Jeśli nie spełnisz tych warunków, pomoc może zostać Ci odebrana.

Z jakich przyczyn może zostać odebrana pomoc przyznana w ramach IPI?

Jeśli nie będziesz przestrzegał zasad, które ustaliliście z pracownikiem socjalnym podczas tworzenia programu, pomoc może zostać wstrzymana.

Podobnie stanie się, jeśli:

- bez przyczyny opuścisz zajęcia języka polskiego;
- wydasz przyznaną Ci sumę pieniędzy na cel inny niż deklarowałeś;
- podasz pracownikowi socjalnemu nieprawdziwe informacje dotyczące Twojej sytuacji życiowej;
- zostanie wszczęte przeciwko Tobie postępowanie karne – do czasu prawomocnego zakończenia tego postępowania;
- będziesz przebywał w szpitalu lub specjalistycznej klinice dłużej niż 30 dni.

Pomoc wstrzymywana jest na konkretny czas. Świadczenia mogą zostać przywrócone, jeśli w tym czasie Twoje postępowanie zmieni się na lepsze. Gdy sytuacja się nie zmieni, można odmówić Ci prawa do wspomnianej pomocy.

WAŻNE! Złożenie wniosku o objęcie IPI nie jest równoznaczne z przyznaniem Ci pomocy.

W sytuacji, gdy zostaniesz skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne albo gdy zostanie Ci odebrany status uchodźcy / ochrona uzupełniająca, wówczas starosta ma prawo uchylić decyzję o udzieleniu pomocy Tobie i Twojej rodzinie.

5 Co dalej z IPI, jeśli przeprowadzę się w czasie jego trwania?

Zmiana miejsca zamieszkania w czasie realizacji programu integracyjnego jest możliwa, ale tylko wówczas, gdy:

- znajdziesz pracę w innym miejscu;
- uzyskasz mieszkanie w innym miejscu;
- chcesz dołączyć do mieszkających w innym miejscu członków rodziny;
- wystąpiła konieczność specjalistycznego leczenia, którego nie możesz sobie zapewnić w danym powiecie.

Na każdą z tych okoliczności musisz przedstawić dowody (np. umowę o pracę, decyzje samorządowe, ekspertyzy lekarskie itp.). Po uzyskaniu zgody na zmianę miejsca zamieszkania możesz kontynuować IPI, za którego realizację odpowiedzialne będzie PCPR w nowym miejscu.

UWAGA! Jeśli zrezygnujesz z miejsca zamieszkania wskazanego przez realizatorów IPI w granicach konkretnego województwa, będzie to równoznaczne z rezygnacją z programu!

Pomoc społeczna

- 1 >> Czy mam prawo do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej? s. 22
- 2 >> Co to jest zasiłek stały? s. 22
- 3 >> Co to jest zasiłek okresowy? s. 23
- 4 >> Co to jest zasiłek celowy? s. 24
- 5 >> Czym są świadczenia niepieniężne? s. 24
- 6 >> Czy kiedy urodzi mi się dziecko, mam prawo do tzw. becikowego? s. 25
- 7 >> Czy kiedy urodzi mi się dziecko, mam prawo do comiesięcznego świadczenia tzw. rodzina 500+? s. 25
- 8 >> Czy mam prawo ubiegać się o mieszkanie socjalne lub komunalne? s. 26

Czy mam prawo do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej?

Tak. Po zakończeniu IPI nadal masz prawo do korzystania z pomocy społecznej na takich samych zasadach jak obywatel polski – czyli wtedy, gdy nie jesteś w stanie sam zaspokoić podstawowych potrzeb swoich i swojej rodziny. Miernikiem sytuacji materialnej rodziny jest tzw. kryterium dochodowe, które obecnie wynosi 634 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 514 zł na osobę w rodzinie. Jeśli Twoje miesięczne dochody przekraczają te kwoty, wniosek o przyznanie pomocy z dużym prawdopodobieństwem zostanie rozpatrzony negatywnie.

System pomocy społecznej w Polsce jest rozbudowany i na pierwszy rzut oka skomplikowany. Najwięcej zadań spoczywa na ośrodkach pomocy społecznej (dalej OPS) właściwych ze względu na miejsce zamieszkania. Kolejną instytucją, w której możesz uzyskać pomoc, jest PCPR (w przypadku Warszawy – Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie). Adresy wszystkich placówek dostępne są na ich stronach internetowych oraz w siedzibie władz samorządowych (ratusz dzielnicy, gminy lub powiatu).

Aby uzyskać pomoc od którejkolwiek z wyżej wymienionych instytucji, należy zwrócić się do nich z wnioskiem o przyznanie pomocy.

PAMIĘTAJ, żeby jasno określić, jakiej pomocy oczekujesz i w jakim celu.

UWAGA! Przed podjęciem decyzji o przyznaniu Ci pomocy odwiedzi Cię pracownik socjalny, aby lepiej poznać sytuację Twoją i Twojej rodziny i określić odpowiednią formę pomocy.

Co to jest zasiłek stały?

Zasiłek stały to finansowa forma pomocy społecznej przysługująca osobom, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej i nie posiadają własnych środków utrzymania.

Zasiłek ten przysługuje:

- **pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy**, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, tj. **obecnie od kwoty 634 zł**;

- **pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy**, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie, są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, tj. **obecnie od kwoty 514 zł**.

- Przez **osobę samotnie gospodarującą** rozumiemy osobę prowadzącą jednoosobowe gospodarstwo domowe.
- Przez **rodzinę** ustawodawca rozumie osoby spokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Całkowita niezdolność do pracy oznacza całkowitą niezdolność do pracy w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych albo zaliczenie do I lub II grupy inwalidzkiej lub legitymowanie się znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Niezdolność do pracy z tytułu wieku oznacza: 60 lat ukończone przez kobietę i 65 lat ukończone przez mężczyznę.

- W przypadku osoby samotnie gospodarującej zasiłek stały ustala się w wysokości stanowiącej różnicę między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 444 zł.
- W przypadku osoby w rodzinie zasiłek stały ustala się w wysokości różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem tej osoby.

Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie. W przypadku zbiegu uprawnień do zasiłku stałego i renty socjalnej zasiłek stały nie przysługuje. Wydatki na zasiłki stałe są finansowane z budżetu państwa.

Co to jest zasiłek okresowy?

Zasiłek okresowy to finansowa forma pomocy społecznej przyznawana osobom i rodzinom bez dochodów lub o dochodach niższych niż ustawowe kryterium oraz o zasobach pieniężnych niewystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych. Okres, na jaki jest przyznawany zasiłek okresowy, ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy. Zasiłek okresowy przysługuje:

- 1 ● **osobie samotnie gospodarującej**, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, czyli od kwoty **542 zł**;

2 **rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny, w szczególności ze względu na:**

- długotrwałą chorobę,
- niepełnosprawność,
- bezrobocie,
- możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Dochód rodziny – to suma miesięcznych dochodów osób w rodzinie.

Kryterium dochodowe rodziny obliczane jest jako iloczyn kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, czyli kwoty **514 zł** i liczby osób w rodzinie.

Kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi obecnie **634 zł**.

Wysokość zasiłku okresowego ustala się:

- **w przypadku osoby samotnie gospodarującej** – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 418 zł miesięcznie;
- **w przypadku rodziny** – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

4 Co to jest zasiłek celowy?

Zasiłek celowy to finansowa forma pomocy społecznej przyznawana na konkretny cel, np. opłacenie rachunków, zakup żywności, odzieży/obuwia, podręczników szkolnych, leków, a w szczególnych przypadkach także sprzętu domowego pierwszej potrzeby. Zasiłek ten możesz otrzymać bezpośrednio, a później przedstawić rachunek albo też – w przypadku opłat domowych – po przedstawieniu rachunku otrzymasz dokładnie taką kwotę, jaka na nim widnieje. Za każdym razem należy udowodnić, że nie posiadasz własnych środków na pokrycie takiego wydatku i dlatego starasz się o dofinansowanie ze środków publicznych.

5 Czym są świadczenia niepieniężne?

Świadczenia niepieniężne to taka forma pomocy, w której OPS oferuje usługę zamiast pieniędzy, np. opłacenie dzieciom obiadów w szkole, wydanie talonu na bezpłatną żywność, opłacenie składki zdrowotnej, zakup karty miejskiej / biletu okresowego na transport publiczny,

opłacenie uczestnictwa w kursie zawodowym podnoszącym kwalifikacje. Jest to bardzo wygodna forma pomocy, gdyż pozwala Ci uniknąć załatwiania wielu formalności – robi to za Ciebie pracownik ośrodka.

Czy kiedy urodzi mi się dziecko, mam prawo do tzw. becikowego?

Tak. Tzw. becikowe to świadczenie rodzinne, które należy się każdej rodzinie z tytułu urodzenia dziecka. Wynosi ono 1000 zł. Wniosek należy złożyć do najbliższego ośrodka pomocy społecznej w terminie nie dłuższym niż 12 miesięcy od urodzenia dziecka. Otrzymasz je pod warunkiem, że dochód Twojej rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekroczy kwoty 1922 zł.

WAŻNE! Dodatkowym warunkiem jest przedstawienie dokumentacji medycznej dotyczącej przebiegu ciąży, gdzie potwierdzona będzie pierwsza wizyta kontrolna przed upływem 10 tygodnia ciąży.

Czy kiedy urodzi mi się dziecko, mam prawo do comiesięcznego świadczenia – tzw. Rodzina 500+?

Projekt „Rodzina 500+” to system wsparcia rodzin. Świadczenie przysługuje cudzoziemcom, którzy mają na karcie pobytu adnotację „dostęp do rynku pracy”. Adnotacja taka jest umieszczana przez wojewodę na karcie pobytu po uzyskaniu przez cudzoziemca pobytu stałego. Obecnie Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców nie umieszcza takiej adnotacji na kartach pobytu wydawanych cudzoziemcom, którym nadano status uchodźcy lub udzielono ochrony uzupełniającej.

Tym samym, po uzyskaniu przez Ciebie pobytu stałego lub później obywatelstwa będziesz mógł ubiegać się o otrzymanie świadczenia. Świadczenie w wysokości 500 zł należy się rodzicom lub opiekunom: niezależnie od dochodów – na drugie dziecko i kolejne dzieci do momentu osiągnięcia przez nie 18 lat, natomiast na pierwsze dziecko – w przypadku dochodów niższych niż 800 zł na osobę w rodzinie. Jeśli dziecko jest niepełnosprawne, to kryterium rośnie do 1200 zł. Świadczenie wychowawcze otrzymywać mogą rodzice, opiekunowie prawni lub opiekunowie faktyczni dziecka. Jeśli dzieckiem lub dziećmi opiekują się oboje rodzice lub opiekunowie, świadczenie otrzyma tylko jedno z nich.

WAŻNE! W chwili pisania poradnika ustawa jeszcze nie weszła w życie i brak jest praktycznych wskazówek oraz rozporządzeń dotyczących realizacji tego świadczenia.

Czy mam prawo ubiegać się o mieszkanie socjalne lub komunalne?

Tak. Wniosek o przyznanie lokalu socjalnego lub komunalnego należy złożyć do władz gminy/dzielnicy (wójta/burmistrza), właściwych dla miejsca zamieszkania. Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku zostaniesz wpisany na listę osób oczekujących. Niestety, procedura uzyskania takiego lokalu nie jest krótka i czasem oczekiwanie trwa nawet kilka lat. Jeśli mieszkasz w Warszawie – władze miasta przeznaczyły dla cudzoziemców legitymujących się statusem uchodźcy lub ochroną uzupełniającą pięć mieszkań socjalnych ze specjalnej puli, o które mogą ubiegać się Ci, którzy zakończyli IPI. Nie oznacza to, że nie możesz starać się o mieszkanie w normalnym trybie – w tym celu złóż wniosek do burmistrza gminy, na terenie której mieszkasz.

Opieka medyczna

IV

- 1 >> **Jakie dokumenty potwierdzają ubezpieczenie zdrowotne w NFZ?** s. 28
- 2 >> **W jaki sposób ja i członkowie mojej rodziny możemy korzystać z opieki medycznej?** s. 29
- 3 >> **W jaki sposób udzielane są świadczenia medyczne w stanach nagłych i stanach zagrożenia życia?** s. 31
- 4 >> **Co warto wiedzieć o receptach?** s. 31
- 5 >> **Jakie mam prawa jako pacjent?** s. 32
- 6 >> **Nie posługuję się językiem polskim na tyle swobodnie, żeby dobrze rozumieć lekarza. Gdzie mogę szukać pomocy?** s. 33

Osobom, którym nadano status uchodźcy lub udzielono ochrony uzupełniającej w Polsce, przysługuje takie samo traktowanie w zakresie opieki medycznej jak obywatelom polskim. Oznacza to, że bezpłatne korzystanie z opieki zdrowotnej wiąże się z koniecznością posiadania **ubezpieczenia zdrowotnego**.

Osoby, które są ubezpieczone w Narodowym Funduszu Zdrowia (dalej: NFZ), mają zagwarantowany bezpłatny dostęp do:

- podstawowej opieki zdrowotnej (lekarza rodzinnego, zwanego też lekarzem pierwszego kontaktu lub specjalistą medycyny rodzinnej);
- szczepień ochronnych;
- diagnostyki medycznej (laboratoryjnej i innej), ambulatoryjnej opieki specjalistycznej;
- rehabilitacji;
- hospitalizacji oraz ratownictwa medycznego, pogotowia ratunkowego i transportu medycznego.

Po zakończeniu IPI, w ramach którego opłacane są składki na ubezpieczenie zdrowotne, obowiązek opłacania odpowiednich składek spoczywa na:

- **pracodawcy** – jeżeli pracujesz (obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne wynikające np. ze stosunku pracy, umowy zlecenia);
- **powiatowym urzędzie pracy lub ośrodku pomocy społecznej** – jeśli jesteś zarejestrowany jako bezrobotny;
- **składkę możesz też opłacić sam** – jeśli złożysz wniosek do NFZ o objęcie Cię dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym. Będziesz ubezpieczony od dnia określonego w umowie do dnia rozwiązania umowy albo do dnia, w którym upływa pierwszy miesiąc nieprzerwanej zaległości w opłaceniu składek.

Jakie dokumenty potwierdzają ubezpieczenie zdrowotne w NFZ?

Są to m.in.:

- druk zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego oraz aktualnie potwierdzony raport miesięczny od pracodawcy ZUS RMUA (jeśli pracujesz);

OBJAŚNIENIA W ROZDZIALE >>> UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE

str.
47

- druk zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego oraz aktualny dowód wpłaty składki na ubezpieczenie zdrowotne (jeśli prowadzisz działalność gospodarczą);
- legitymacja emeryta lub rencisty;

- umowa zawarta z NFZ i dokument ZUS potwierdzający zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego wraz z aktualnym dowodem opłacenia składki zdrowotnej (jeśli sam opłacasz składkę);
- aktualne zaświadczenie z urzędu pracy o zgłoszeniu do ubezpieczenia zdrowotnego (jeśli jesteś zarejestrowany jako osoba bezrobotna).

UWAGA! Przy udzielaniu świadczeń nie obowiązuje rejonizacja. Możesz się zgłosić do dowolnej placówki w kraju, która ma podpisaną umowę z NFZ. Pierwszym miejscem, do którego musisz się udać w przychodni lub szpitalu, jest **punkt rejestracji**.

Obecnie placówki służby zdrowia dysponują systemem informatycznym, za pomocą którego weryfikują, czy dana osoba jest ubezpieczona czy nie. Jeśli system wykaże, że nie jesteś ubezpieczony, to dobrze jest mieć ze sobą dokument potwierdzający posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego.

W jaki sposób ja i członkowie mojej rodziny możemy korzystać z opieki medycznej?

Gdy posiadasz ubezpieczenie zdrowotne z jednego ze wskazanych wyżej tytułów, wówczas powinieneś się zarejestrować w przychodni i wybrać sobie lekarza rodzinnego, który będzie świadczył dla Ciebie podstawową opiekę zdrowotną. Po zarejestrowaniu się, w przypadku choroby powinieneś zgłosić się do przychodni, w której się zarejestrowałeś. Tam otrzymasz odpowiednią pomoc lekarską.

W przypadku potrzeby skorzystania z pomocy lekarza specjalisty, badań diagnostycznych, leczenia szpitalnego itp. lekarz rodzinny wystawi Ci skierowanie. **Dopiero ze skierowaniem możesz skorzystać ze specjalistycznej opieki zdrowotnej.**

UWAGA!

Skierowanie nie jest potrzebne do następujących lekarzy specjalistów:

- ginekologa i położnika;
- onkologa;
- psychiatry;
- wenerologa;
- dentysty.

W większości przypadków leczenie jest bezpłatne i nie poniesiesz żadnych opłat. **Zdarza się jednak, że musisz pokryć koszty niektórych świadczeń.** Niefinansowane przez NFZ są świadczenia, które nie znajdują się w wykazach świadczeń gwarantowanych, określonych w rozporządzeniach ministra zdrowia. Na przykład nie wszystkie zabiegi stomatologiczne wykonywane są bezpłatnie. Z poniesieniem przez Ciebie kosztów może wiązać się także wykupienie zleconych przez lekarza leków, środków pomocniczych czy też przedmiotów ortopedycznych.

W Polsce dzieci do 18. roku życia, nawet niepodlegające ubezpieczeniu, mają prawo do nieodpłatnego korzystania ze świadczeń zdrowotnych. Koszty leczenia w takim przypadku pokrywa Skarb Państwa. Niemniej jednak każda osoba ubezpieczona ma **obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego członków rodziny**, jeśli nie mają oni innego tytułu do ubezpieczenia.

Przez członków rodziny rozumie się:

- **dzieci własne;**
- **dzieci małżonka;**
- **dzieci przysposobione;**
- **wnuki;**
- **dzieci obce**, dla których ustanowiono opiekę lub dzieci obce w ramach rodziny zastępczej – do ukończenia przez nie 18. roku życia;
- **małżonków** – męża, żonę (ale nie konkubentów), **krewnych wstępnych** (rodziców, dziadków) pozostających z ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym.

UWAGA! Jeśli dziecko kontynuuje naukę po ukończeniu 18 lat, może być zgłoszone do ubezpieczenia jako członek rodziny, nie dłużej jednak niż do ukończenia 26. roku życia. Po tym czasie, jeśli nie jest ubezpieczone z żadnego innego tytułu, powinno powiadomić szkołę lub uczelnię, która będzie zobowiązana zgłosić je do ubezpieczenia w NFZ.

UWAGA! Dzieci posiadające orzeczenie o **znacznym stopniu niepełnosprawności** – lub inne **orzeczenia traktowane w równorzędny sposób** – mogą być zgłaszane do ubezpieczenia bez ograniczenia wieku.

Dzieci do 19. roku życia uczęszczające do szkoły objęte są w niej **profilaktyczną opieką zdrowotną**, która obejmuje badania lekarskie, stomatologiczne, programy rehabilitacyjne, edukację zdrowotną, jak również pomoc w nagłych przypadkach. Profilaktyczną opieką zdrowotną sprawuje pielęgniarka środowiska nauczania i wychowania lub higienistka szkolna, zwykle w gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej – znajdującym się na terenie szkoły.

3

W jaki sposób udzielane są świadczenia medyczne w stanach nagłych i stanach zagrożenia życia?

Stan nagły to stan, w którym odroczenie w czasie pomocy medycznej może skutkować utratą zdrowia lub życia. W stanach nagłych świadczenia opieki zdrowotnej udzielane są niezwłocznie i bez skierowania, a Ty masz prawo skorzystać z pomocy pielęgniarki, położnej, lekarza czy też szpitala, także **nie mającego podpisanej umowy z NFZ**.

WAŻNE! W sytuacjach bezpośredniego zagrożenia życia należy wezwać karetkę pogotowia ratunkowego. Należy zadzwonić:

- z telefonu komórkowego na numer **112 lub 999**,
- z telefonu stacjonarnego na numer **999**.

Należy odpowiadać na pytania dyspozytora, zastosować się do jego zaleceń w zakresie udzielenia pierwszej pomocy. Przyjęte wezwanie powinno zostać potwierdzone przez dyspozytora.

4

Co warto wiedzieć o receptach?

Jeśli masz prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, masz także prawo do **refundowanych przez państwo leków, środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych** wydawanych na podstawie recepty. Receptę na leki refundowane może wystawić każdy lekarz. Aby otrzymać lek refundowany, na receptycie muszą znajdować się:

- odpowiednie informacje dotyczące świadczeniodawcy oraz osoby przepisującej leki;
- Twoje dane (imię i nazwisko, adres zamieszkania);
- dane dotyczące przepisywanych leków;
- numer odpowiedniego oddziału NFZ;
- Twój numer PESEL;
- w przypadku osób poniżej 18. roku życia – także wiek.

Recepta musi także posiadać datę wystawienia, datę realizacji (jeżeli jej nie określono – znak X) oraz zostać opatrzona odręcznym podpisem i pieczętką osoby wystawiającej receptę.

UWAGA! Farmaceuta ma obowiązek poinformować Cię o możliwości nabycia innego leku niż przepisany na receptę, którego cena może być niższa – leku o tej samej nazwie międzynarodowej, dawce, postaci farmaceutycznej i o tym samym wskazaniu terapeutycznym.

5 >> Jakie mam prawa jako pacjent?

Jako pacjent masz m.in. prawo do:

- 1 świadczeń zdrowotnych udzielanych z należytą starannością, odpowiadających wymaganiom aktualnej wiedzy medycznej;
- 2 korzystania z rzetelnej, opartej na kryteriach medycznych listy oczekujących – w sytuacji ograniczonej dostępności do świadczeń zdrowotnych;
- 3 żądania drugiej opinii lekarskiej;
- 4 wyboru w ramach podstawowej opieki zdrowotnej – lekarza, pielęgniarki i położnej, a w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej – lekarza;
- 5 informacji: o swoich prawach, o rodzaju i zakresie świadczeń udzielanych u danego świadczeniodawcy oraz o osobach udzielających tych świadczeń, o swoim stanie zdrowia, rozpoznaniu, metodach diagnostycznych i leczniczych, dających się przewidzieć następstwach ich zastosowania albo zaniechania, wynikach leczenia oraz o rokowaniu;
- 6 wyrażenia świadomej zgody na udzielenie świadczenia zdrowotnego;
- 7 odmowy lub żądania zaprzestania udzielania świadczenia;
- 8 poszanowania intymności i godności pacjenta;
- 9 dostępu do dokumentacji medycznej dotyczącej swojego stanu zdrowia;
- 10 poszanowania życia prywatnego i rodzinnego;
- 11 dodatkowej opieki pielęgnacyjnej;
- 12 opieki duszpasterskiej;
- 13 zgłoszenia sprzeciwu wobec opinii albo orzeczenia lekarza, jeżeli mają one wpływ na prawa lub obowiązki pacjenta, do Komisji Lekarskiej działającej przy Rzeczniku Praw Pacjenta.

Nie posługuję się językiem polskim na tyle swobodnie, żeby dobrze rozumieć lekarza. Gdzie mogę szukać pomocy?

Bardzo często lekarze władają językiem obcym. Jeżeli jednak lekarz nie będzie posługiwał się zrozumiałym dla Ciebie językiem, powinieneś znaleźć tłumacza. Możesz skorzystać z bezpłatnej pomocy doradców integracyjnych pracujących w organizacjach pozarządowych, którzy towarzyszą cudzoziemcom, także w roli tłumaczy, m.in. podczas wizyt lekarskich.

LISTA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH POMAGAJĄCYCH CUDZOZIEMCOM

str.
72

V

Edukacja

- 1 >> Czy moje dzieci mogą pójść do szkoły? s. 35
- 2 >> Czy mogę posłać dziecko do przedszkola? s. 35
- 3 >> Na czym polega obowiązek szkolny? s. 36
- 4 >> Jak zapisać dziecko do szkoły podstawowej? s. 36
- 5 >> Co po szkole podstawowej? s. 37
- 6 >> Jakie dodatkowe prawa ma moje dziecko jako cudzoziemiec? s. 37
- 7 >> Jaką pomoc materialną mogę uzyskać posyłając dziecko do szkoły? s. 38
- 8 >> Czy moje dziecko może studiować w Polsce nieodpłatnie? s. 39

1 Czy moje dzieci mogą pójść do szkoły?

Tak. W Polsce dzieci mają nie tylko prawo do nauki, ale także jej **obowiązek aż do ukończenia 18. roku życia**. Oznacza to, że żadnemu dziecku nie można odmówić możliwości uczęszczania do szkoły ze względu na obywatelstwo, pochodzenie rasowe czy etniczne ani też ze względu na jego sytuację prawną lub to, jaki posiada dokument. Dzieci cudzoziemskie korzystają z nauki i opieki w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach, liceach, technikach i szkołach zawodowych **na takich samych zasadach jak obywatele polscy**

2 Czy mogę posłać dziecko do przedszkola?

Tak. Wychowanie przedszkolne obejmuje dzieci w wieku 3–6 lat. Wychowanie przedszkolne jest nieodpłatne, jeśli nie wykracza poza podstawę programową.

Dodatkowo każde dziecko w wieku 5 lat objęte jest obowiązkiem przedszkolnym, czyli powinno odbyć roczne przygotowanie w przedszkolu lub w innej formie (np. oddziale przedszkolnym zorganizowanym w szkole podstawowej). Za realizację tego obowiązku odpowiedzialni są rodzice (patrz punkt dotyczący obowiązku szkolnego).

Zasady przyjęć do przedszkoli, termin składania wniosków i odpowiednie kryteria określone są przez daną gminę, a więc mogą się różnić zależnie od miejsca Twojego zamieszkania. Co do zasady, zapisów można dokonywać przez internet, ale również wypełniając i składając wniosek w przedszkolu, do którego chcesz posłać dziecko.

Przedszkole nie może odmówić przyjęcia Twojego dziecka z powodu obywatelstwa innego niż polskie, nieznajomości języka polskiego itd. Może się jednak okazać, że w wybranym przez Ciebie przedszkolu zabraknie miejsc. Dzieje się tak, ponieważ system automatycznie przydziela dzieci do przedszkoli według określonych kryteriów – np. pierwszeństwo mają dzieci rodziców samotnie wychowujących, niepełnosprawnych lub niezdolnych do pracy, dzieci z rodzin zastępczych. Również inne grupy (np. dzieci z rodzin wielodzietnych) mogą być uprzywilejowane. Istotne jest także oczywiście miejsce zamieszkania.

W pewnych okolicznościach może się zatem okazać, że Twoje dziecko nie zostanie przyjęte do jednego lub kilku wybranych przez Ciebie przedszkoli i będziesz musiał zapisać je tam, gdzie będą wolne miejsca. Przedszkole jednak powinno znajdować się maksymalnie 3 km od domu. Jeśli jest położone dalej, gmina ma obowiązek zapewnić każdemu dziecku bezpłatny transport i opiekę lub zwrot kosztów podróży dziecka i jego opiekuna.

3

Na czym polega obowiązek szkolny?

Obowiązek szkolny obejmuje uczęszczanie do szkoły podstawowej i gimnazjum (publicznych albo niepublicznych). Za realizację przez dziecko obowiązku szkolnego (a także obowiązku przedszkolnego) odpowiedzialni są jego rodzice.

Jako rodzic masz obowiązek:

- zgłosić dziecko do placówki;
- zapewnić, że dziecko będzie uczęszczać na zajęcia;
- zapewnić dziecku warunki do nauki.

4

Jak zapisać dziecko do szkoły podstawowej?

Zapisać dziecko do szkoły podstawowej można bądź za pośrednictwem internetu, bądź bezpośrednio w wybranej placówce (patrz zasady dotyczące zapisywania dzieci do przedszkoli). Do I klasy dzieci cudzoziemskie przyjmowane są na zasadach dotyczących obywateli polskich. Natomiast przyjęcia do klas II–VI publicznych szkół podstawowych oraz do publicznych gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych odbywają się na podstawie określonych dokumentów.

PAMIĘTAJ, że brak świadectwa lub innego dokumentu potwierdzającego, że Twoje dziecko uczęszczało do szkoły w innym państwie, nie może być powodem nieprzyjęcia dziecka do szkoły.

Gdy nie masz dokumentów stwierdzających posiadanie przez Twoje dziecko określonego poziomu wykształcenia, wówczas przyjęcie i zakwalifikowanie na odpowiedni poziom w danej szkole odbywa się na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej. Jeśli Twoje dziecko nie zna języka polskiego, rozmowa taka powinna być przeprowadzona w języku obcym, którym się ono posługuje – jeśli istnieje taka potrzeba, dyrektor danej szkoły powinien zapewnić pomoc tłumacza.

WAŻNE! Nieznajomość języka polskiego nie może być powodem odmowy przyjęcia Twojego dziecka do szkoły.

Co po szkole podstawowej?

Po zakończeniu szkoły podstawowej, czyli ukończeniu VI klasy, uczeń przystępuje do egzaminu. Jego wynik oraz świadectwo ukończenia szkoły podstawowej mają znaczenie przy przyjęciu do konkretnego gimnazjum. Po ukończeniu gimnazjum obowiązek nauki jest spełniany poprzez uczęszczanie do szkoły ponadgimnazjalnej, czyli liceum, technikum lub szkoły zawodowej albo np. poprzez realizowanie przygotowania zawodowego u pracodawcy. Obowiązek ten trwa do ukończenia 18. roku życia lub do ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej. Do tego etapu edukacja jest nieodpłatna – tak jak w przypadku obywateli polskich.

Natomiast jeśli chodzi o naukę w publicznych szkołach policealnych, to na takich warunkach jak obywatele polscy mogą z niej korzystać tylko określone grupy cudzoziemców. Są to m.in. osoby posiadające status uchodźcy lub objęte ochroną uzupełniającą oraz członkowie ich rodzin (czyli małżonek/małżonka oraz dzieci pozostające na utrzymaniu).

Jakie dodatkowe prawa ma moje dziecko jako cudzoziemiec?

- 1 Prawo do dodatkowej bezpłatnej nauki języka polskiego** – dziecko cudzoziemskie, które rozpoczyna w polskiej szkole naukę w języku polskim, nie korzysta w pełni z zajęć, dopóki nie pozna w pewnym stopniu tego języka. Ważne jest zatem uczęszczanie na zajęcia nauki języka od samego początku. Lekcje języka polskiego powinny być zorganizowane w grupach lub indywidualnie, w wymiarze minimum 2 godzin lekcyjnych tygodniowo, przy czym nie mogą odbywać się kosztem innych zajęć.
- 2 Prawo do pomocy asystenta**, czyli osoby posługującej się językiem kraju pochodzenia, zatrudnionej jako pomoc nauczyciela (maksymalnie przez okres pierwszych 12 miesięcy nauki). Asystent powinien pomagać dziecku integrować się w danej szkole. Powinien znać język, którym dziecko się posługuje, starać się rozwiązywać ewentualne konflikty i pośredniczyć w relacji nauczyciel – uczeń, gdy nie posługują się oni tym samym językiem.
- 3 Prawo do dodatkowych zajęć wyrównawczych z przedmiotów nauczania** (maksymalnie przez okres pierwszych 12 miesięcy nauki). Jeżeli między Twoim dzieckiem a resztą uczniów istnieją różnice w poziomie wiedzy z zakresu danego przedmiotu, zarówno w interesie Twojego dziecka, jak i ogółu uczniów leży wyrównanie tych różnic. Dlatego też, gdy nauczyciel danego przedmiotu stwierdzi taką konieczność, w szkole organizuje się dodatkowe zajęcia wyrównawcze, indywidualnie lub w grupie, w wymiarze jednej godziny lekcyjnej tygodniowo. Dodatkowe zajęcia nie mogą zbyt obciążać Twojego dziecka, dlatego może ono odbywać maksymalnie pięć godzin lekcyjnych dodatkowych zajęć w tygodniu.

- 4 **Prawo do nauki języka i kultury kraju pochodzenia**, zorganizowanej w szkole przez placówkę dyplomatyczną lub konsularną kraju pochodzenia cudzoziemca albo przez stowarzyszenie kulturalno-oświatowe danej narodowości. Warunkiem zorganizowania zajęć z języka i kultury kraju pochodzenia w danej szkole podstawowej czy gimnazjum jest zebranie siedmiorga dzieci cudzoziemskich, chętnych do uczęszczania na takie zajęcia.

WAŻNE!

Pamiętaj, że:

- 1 Twoje dziecko ma prawo do nauki, a zarazem objęte jest obowiązkiem nauki do 18. roku życia;
- 2 nie można odmówić przyjęcia dziecka do przedszkola lub szkoły ze względu na brak znajomości języka polskiego, różnice programowe, brak świadectw szkolnych z kraju pochodzenia;
- 3 nie można odmówić dziecku możliwości pobierania wykształcenia także z takich względów, jak różnice kulturowe, wyznawana religia, pochodzenie rasowe czy etniczne.

7

Jaką pomoc materialną mogę uzyskać posyłając dziecko do szkoły?

Uczęszczanie do szkoły przez Twoje dziecko łączy się z dodatkowymi kosztami. Jeśli nie jesteś w stanie ich pokryć, masz możliwość ubiegania się o pomoc.

- 1 **Stypendium szkolne** – może otrzymać je uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, np. gdy w rodzinie występuje bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, alkoholizm lub narkomania, gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Stypendium może mieć formę pokrycia kosztów udziału w pewnych zajęciach edukacyjnych (np. zajęciach dodatkowych, wyrównawczych, wycieczkach szkolnych), zakupu podręczników, a także świadczenia pieniężnego. Stypendium przyznawane jest na okres od 1 do 10 miesięcy, a wypłacane jest albo miesięcznie, albo w inny sposób (również jednorazowo). Wysokość stypendium różni się zależnie od miejsca zamieszkania, ponieważ ustala je gmina. Wniosek o stypendium z reguły składa się w szkole, do której uczęszcza dziecko. W czasie ubiegania się o to stypendium badany jest dochód na osobę w Twojej rodzinie. Będą zatem wymagane zaświadczenia lub oświadczenia o dochodach lub o korzystaniu z pomocy społecznej. Pamiętaj, żeby złożyć wniosek do 15 września każdego roku! Tylko w uzasadnionych przypadkach może być złożony później.

- 2 **Zasiłek szkolny** – może być przyznany uczniowi niezależnie od stypendium szkolnego, jeśli uczeń ten znajduje się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego. Wniosek należy złożyć najpóźniej w ciągu dwóch miesięcy od zdarzenia, które jest przyczyną ubiegania się o zasiłek. Zasiłek może być przyznany w formie świadczenia pieniężnego lub rzeczowego – do kilku razy w roku.
- 3 **Dodatek na rozpoczęcie roku szkolnego** – można się o niego ubiegać w związku z rozpoczęciem roku szkolnego, w ośrodku pomocy społecznej, urzędzie gminy lub miasta.
- 4 **Ciepły posiłek** – dziecko ma prawo w okresie nauki do jednego ciepłego posiłku dziennie. Prawo to może być realizowane poprzez zakup posiłku w szkole. Wniosek trzeba złożyć do ośrodka pomocy społecznej i dołączyć do niego wymagane dokumenty. W tym przypadku również będzie badany dochód na osobę w rodzinie.

8 Czy moje dziecko może studiować w Polsce nieodpłatnie?

Tak. Osoby, które uzyskały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, a także członkowie ich rodzin, którzy przebywają w Polsce na podstawie odpowiedniego zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, mogą studiować bezpłatnie w publicznych uczelniach wyższych na takich samych zasadach, jakie obowiązują obywateli polskich – muszą zatem zostać zakwalifikowane na dany kierunek w normalnym procesie rekrutacji. Mogą również ubiegać się o stypendia (socjalne, za wyniki w nauce, na wyżywienie, zakwaterowanie w domu studenckim).

M

Praca i podatki w Polsce

- 1 >> Praca w Polsce s. 41
- 2 >> Jakie podatki płaci się w Polsce? s. 41
- 3 >> Co to jest NIP (Numer Identyfikacji Podatkowej)
i czy mam obowiązek go posiadać? s. 42
- 4 >> Co to jest PIT? s. 43

Praca w Polsce

Po otrzymaniu decyzji o nadaniu Ci statusu uchodźcy lub o udzieleniu ochrony uzupełniającej możesz pracować w Polsce na takich samych zasadach jak obywatele polscy, czyli nie potrzebujesz zezwolenia na pracę. Nie możesz jedynie podjąć pracy na szczególnych stanowiskach pracy, na których wymagane jest posiadanie obywatelstwa polskiego, np. w urzędach państwowych.

Jakie podatki płaci się w Polsce?

W Polsce istnieją podatki bezpośrednie i pośrednie. Podatki bezpośrednie to takie, które obciążają samego podatnika, który zwykle płaci jego wysokość na konto organu podatkowego. Przykładami podatków bezpośrednich w Polsce są: podatek dochodowy od osób fizycznych, podatek dochodowy od osób prawnych, podatek od spadków i darowizn oraz podatek od czynności cywilnoprawnych. Natomiast podatki pośrednie są wliczone w cenę towaru. Są więc płacone nie bezpośrednio do organu podatkowego, lecz sprzedawcy, który następnie odprowadza podatek o określonej wysokości. Podatkami pośrednimi są np. podatek od towarów i usług (VAT) oraz podatek akcyzowy.

Poniżej skupimy się na **podatku dochodowym od osób fizycznych**, ponieważ ten podatek będzie Cię dotyczył najczęściej – płacisz go z racji wykonywania pracy i otrzymywania dochodu. Podatek dochodowy od osób fizycznych mają obowiązek opłacać co do zasady wszystkie osoby fizyczne osiągające dochód. Jeśli mieszkasz w Polsce (czyli Twój ośrodek interesów życiowych znajduje się w tym kraju i przebywasz tu więcej niż 183 dni w roku), to jesteś zobowiązany płacić polskiemu Skarbowi Państwa podatek od wszystkich uzyskanych dochodów (również tych uzyskanych np. z pracy za granicą). Zatem jeśli uzyskujesz dochody z pracy za granicą, to aby nie płacić podatku podwójnie (czyli w kraju, w którym wykonujesz pracę, gdzie jesteś do tego zobowiązany, a równocześnie w Polsce) należy sprawdzić, czy kraj, w którym pracujesz, ma podpisaną z Polską umowę o unikaniu podwójnego opodatkowania. Wykaz takich umów (w języku polskim i danego kraju) znajduje się na stronie internetowej polskiego Ministerstwa Finansów.

Jeśli nie posiadasz miejsca zamieszkania w Polsce, to płacisz tu jedynie podatek od dochodów uzyskanych w Polsce, np. z tytułu:

- stosunku pracy, umów zlecenia, umów o dzieło;
- emerytury;
- działalności wykonywanej osobiście;
- pozarolniczej działalności gospodarczej;
- najmu, podnajmu, dzierżawy itp.;
- sprzedaży, m.in. nieruchomości.

Sposoby poboru podatku dochodowego od osób fizycznych są różne. Gdy wykonujesz pracę u jednego pracodawcy, to zaliczki na ten podatek są co miesiąc odprowadzane przez płatnika, którym w takiej sytuacji jest Twój pracodawca. Natomiast gdy prowadzisz (pozarolniczą) działalność gospodarczą, wówczas podatek dochodowy od osób fizycznych w formie zaliczek powinieneś uiszczać samodzielnie.

Po zakończeniu roku podatkowego (np. 2015), w terminie do końca lutego następnego roku (czyli np. 2016) pracodawcy i podmioty, z którymi zawierałeś umowy zlecenia, umowy o dzieło itp., powinni Ci przesłać tzw. PIT-11, czyli rozliczenie podatkowe dotyczące dochodu uzyskanego przez Ciebie od tych konkretnych podmiotów. Następnie do 30 kwietnia następnego roku (czyli 2016) wszyscy podatnicy podatku dochodowego zobowiązani są złożyć do urzędów skarbowych, właściwych ze względu na miejsce zamieszkania, zeznania podatkowe na odpowiednim formularzu PIT (patrz punkt dotyczący formularzy PIT).

Następnie urząd skarbowy dokonuje rozliczenia, biorąc pod uwagę wpłacone w ciągu całego roku zaliczki. Jeżeli suma zaliczek jest niższa niż suma podatku do zapłacenia, wówczas jesteś zobowiązany dopłacić brakującą sumę, robiąc np. przelew na konto swojego urzędu skarbowego. Natomiast gdy suma zaliczek jest wyższa, otrzymasz zwrot nadpłaconego podatku (np. na wskazany przez Ciebie rachunek bankowy lub przekazem pocztowym).

Co to jest NIP (Numer Identyfikacji Podatkowej) i czy mam obowiązek go posiadać?

NIP to numer identyfikacji podatkowej, który do niedawna każda osoba fizyczna zobowiązana była otrzymać. Jednak od 1 stycznia 2012 r. większość podatników w kontaktach z administracją podatkową i do celów rozliczeń podatkowych może się posługiwać jedynie numerem PESEL – dotyczy to osób, które nie prowadzą działalności gospodarczej i nie są zarejestrowanymi podatnikami VAT, tylko są „zwykłymi” pracownikami. Reszta podmiotów wciąż musi posiadać numer NIP i uzyskać go przez złożenie zgłoszenia identyfikacyjnego w urzędzie skarbowym.

Jeśli posługujesz się jedynie numerem PESEL, a w ciągu roku zmienisz adres zamieszkania albo będziesz chciał wskazać numer rachunku bankowego (na który np. chcesz otrzymać zwrot nadpłaty podatku), to możesz użyć formularza ZAP3, aby poinformować o tym urząd skarbowy.

FORMULARZ DOSTĘPNY JEST W URZĘDZIE SKARBOWYM ORAZ NA STRONIE INTERNETOWEJ MINISTERSTWA FINANSÓW >>> WWW.MF.GOV.PL

Co to jest PIT?

PIT to podatek dochodowy od osób fizycznych, do którego rozliczenia zobowiązana jest każda osoba, która np. pracuje w Polsce. Wszelkie dane dotyczące tego podatku składa się na stosownym formularzu, opatrzonym konkretnymi, określonymi numerami. Złożysz na nim zeznanie podatkowe, jeśli wykonujesz pracę u pracodawcy w Polsce (również na podstawie np. umowy zlecenia) lub prowadzisz działalność gospodarczą. Szczegółowe i aktualne informacje na temat właściwych formularzy PIT (jak i same formularze do pobrania) znajdziesz na stronie Ministerstwa Finansów. Formularze są także dostępne w urzędach skarbowych.

Instrukcje wypełniania PIT znajdują się na stronie Ministerstwa Finansów. Można także skorzystać z interaktywnego formularza dostępnego w internecie.

FORMULARZ INTERAKTYWNY MOŻNA UZUPEŁNIĆ TUTAJ >>>
[HTTP://WWW.FINANSE.MF.GOV.PL/PP/E-DEKLARACJE/FORMULARZE/PIT](http://www.finanze.mf.gov.pl/pp/e-deklaracje/formularze/pit)

W okresie składania zeznań do różnych gazet dołączane są także płyty CD z programami pomagającymi prawidłowo wypełnić formularze PIT.

Zeznania podatkowe składasz z reguły sam. W niektórych przypadkach może złożyć je za Ciebie np. pracodawca (na twój wniosek).

ZAPAMIĘTAJ TERMIN 30 KWIETNIA! Jest to ostatni dzień, w którym musisz złożyć zeznanie podatkowe (PIT-37 lub PIT-36). Możesz je złożyć odpowiednio wcześniej (już od 1 stycznia), zwłaszcza gdy np. pracujesz za granicą i często wyjeżdżasz.

Nawet gdy przez większość roku mieszkasz poza Polską, ale uzyskujesz tu dochody, obowiązuje Cię termin złożenia PIT do 30 kwietnia.

Jeśli przekroczysz ten termin, grożą Ci duże kary finansowe! Zapominając złożyć PIT, popełniasz wykroczenie karne skarbowe, a w niektórych przypadkach nawet przestępstwo karne skarbowe (zależnie od kwoty podatku do zapłacenia).

Zeznanie roczne na formularzu PIT mają obowiązek złożyć wszyscy podatnicy, którzy osiągnęli jakiegokolwiek przychody w roku podatkowym, nawet jeżeli ostatecznie uzyskali stratę lub wyszli „na zero”. A więc to, że podatek nazywamy „dochodowym” nie oznacza, że jeśli nie otrzymałeś w danym roku zysku, to nie jesteś zobowiązany złożyć zeznania podatkowego.

Podatnicy prowadzący działalność gospodarczą mają obowiązek złożyć zeznanie również wtedy, gdy przez cały rok mieli zawieszoną działalność gospodarczą i nie uzyskali żadnych dochodów.

Zeznanie podatkowe można złożyć:

- bezpośrednio w urzędzie skarbowym;
- pocztą (gdy wyślesz zeznanie listem zwykłym – wówczas za termin złożenia zeznania uznawana jest data wpływu listu do urzędu skarbowego, jeśli trochę droższym listem poleconym – wówczas terminem złożenia jest data nadania listu na pocztę);
- bezpośrednio w polskim urzędzie konsularnym (opłata za przesłanie wynosi zazwyczaj 18 euro);
- drogą elektroniczną.

ZEZNIANIE PODATKOWE MOŻNA ZŁOŻYĆ ZA POMOCĄ PROGRAMU, KTÓRY JEST DOSTĘPNY NA STRONIE MINISTERSTWA FINANSÓW >>>
[HTTP://WWW.FINANSE.MF.GOV.PL/PP/E-DEKLARACJE](http://www.finanze.mf.gov.pl/pp/e-deklaracje)

PAMIĘTAJ, sprawdź dokładnie PIT przed wysłaniem!

Działalność gospodarcza

VII

Jak mogę założyć w Polsce własną firmę?

s. 46

Jak mogę założyć w Polsce własną firmę?

Osoby posiadające status uchodźcy, ochronę uzupełniającą oraz członkowie ich rodzin przebywający na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony w związku z łączeniem rodzin – **mogą podejmować i prowadzić działalność gospodarczą na takich samych zasadach jak obywatele polscy.**

Możesz zatem prowadzić firmę jako indywidualny przedsiębiorca na podstawie wpisu do centralnej ewidencji i informacji o działalności gospodarczej. Działalność można zarejestrować przez internet.

INFORMACJE NA TEN TEMAT ZNAJDUJĄ SIĘ NA STRONIE >>> WWW.CEIDG.GOV.PL

Działalność gospodarczą możesz prowadzić również w innych formach, takich jak: spółka jawna, partnerska, komandytowa, komandytowo-akcyjna, akcyjna oraz spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. W tych przypadkach działalność należy zarejestrować w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Forma, w jakiej będziesz prowadził działalność, zależy w głównej mierze od Ciebie. Przy jej wyborze powinieneś przede wszystkim uwzględnić charakter biznesu, jaki zamierzasz prowadzić.

Szczegółowe porady w tym zakresie możesz uzyskać m.in. w **akademickich inkubatorach przedsiębiorczości**, znajdujących się w większych miastach. Placówki te świadczą darmową pomoc w założeniu i prowadzeniu własnej działalności, a także udzielają informacji o sposobach jej finansowania. Przed wizytą należy telefonicznie umówić się na konsultację.

Dane kontaktowe biura w Warszawie, za pośrednictwem którego możesz także uzyskać informacje o placówkach w innych miastach:

Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości

ul. Piękna 68, II piętro

00-672 Warszawa

tel.: (22) 745 19 19

faks: (22) 628 20 27

e-mail: biuro@przedsiębiorca.pl

Ubezpieczenia społeczne

Ubezpieczenie społeczne jest to ubezpieczenie, które jest wypłacane ubezpieczonemu w czasie ich niezdolności do pracy. Każda osoba pracująca w Polsce podlega ubezpieczeniu społecznemu. Podleganie ubezpieczeniu nie zależy od Twojego obywatelstwa. Nie zależy też od formy Twojego zatrudnienia – możesz pracować na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia czy prowadzić działalność gospodarczą w Polsce. Miejsce wykonywania pracy jest najważniejszą przesłanką decydującą o podleganiu ubezpieczeniu.

Jest kilka rodzajów świadczeń z ubezpieczenia społecznego, np. emerytura, renta, zasiłek chorobowy lub zasiłek wypadkowy. Jednakże, aby uzyskać prawo do tych świadczeń, trzeba zazwyczaj spełnić szereg wymogów związanych z wiekiem lub długością zatrudnienia.

Płatnikiem (czyli podmiotem, który oblicza składkę i ją wpłaca) składek na ubezpieczenia społeczne jest przede wszystkim **pracodawca** (i to zarówno przy umowie o pracę, jak i przy umowie zlecenia). Natomiast w pewnych sytuacjach może to być OPS (gdy korzystasz z pomocy społecznej) lub powiatowy urząd pracy (gdy jesteś bezrobotny).

WAŻNE! Obowiązkiem pracodawcy jest wydanie Ci potwierdzenia o wpłaconych składkach na ubezpieczenie społeczne (raz w roku tzw. RMUA).

Organami państwowymi odpowiedzialnymi za sprawy związane z ubezpieczeniami społecznymi są: **Zakład Ubezpieczeń Społecznych** lub **Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**. W urzędach tych możesz sprawdzić, czy pracodawca wpłaca za Ciebie składki i możesz złożyć skargę, gdy składki nie są wpłacane.

IX

Kontakt z funkcjonariuszami publicznymi: moje prawa i obowiązki

- 1 >> Kontrola legalności pobytu cudzoziemca s. 49
- 2 >> Zatrzymanie s. 50
- 3 >> Co to jest mandat? s. 51
- 4 >> Co zrobić, jeśli uważasz, że policjant przekroczył swoje uprawnienia? s. 52
- 5 >> Jak zgłosić popełnienie przestępstwa? s. 52

Kontrola legalności pobytu cudzoziemca

Straż graniczna, służba celna i policja mają prawo przeprowadzania kontroli legalności pobytu cudzoziemców w Polsce. Prawo takie mają również pracownicy Urzędu do Spraw Cudzoziemców i urzędów wojewódzkich oraz Państwowej Inspekcji Pracy, ale tylko w zakresie spraw, jakim urzędy te się zajmują.

Kontrola może być specjalnie zaplanowana, jak również może do niej dojść przy okazji przeprowadzania innych czynności (np. policjant może sprawdzić legalność Twojego pobytu, gdy zatrzyma Cię za przejście na czerwonym świetle).

Przed rozpoczęciem kontroli funkcjonariusz powinien podać swój stopień, imię i nazwisko oraz podstawę prawną kontroli. Jeśli kontrolę przeprowadza funkcjonariusz ubrany w ubranie cywilne, wówczas powinien także okazać swoją legitymację służbową. Na żądanie powinien umożliwić odnotowanie numeru legitymacji, organu, który ją wydał oraz nazwiska funkcjonariusza.

Jeśli nie posługujesz się językiem polskim, wówczas podczas kontroli funkcjonariusze powinni zapewnić pomoc tłumacza. Osoby, które są uprawnione do przeprowadzania kontroli, mogą żądać okazania karty pobytu lub genewskiego dokumentu podróży, natomiast obowiązkiem cudzoziemca jest okazać taki dokument.

WAŻNE! Aby uniknąć kłopotów, zawsze wychodząc z domu weź ze sobą ważny dokument tożsamości.

Jeśli w trakcie kontroli nie okażesz żadnego dokumentu, wówczas w celu ustalenia tożsamości osoba przeprowadzająca kontrolę może od Ciebie pobrać odciski palców. Czynność ta zostanie przeprowadzona w jednostce policji lub straży granicznej. Po przeprowadzeniu kontroli, w przypadku stwierdzenia legalności pobytu cudzoziemca, funkcjonariusz sporządza notatkę lub odnotowuje fakt przeprowadzenia kontroli w notatniku służbowym.

Należy pamiętać, że funkcjonariusze w toku wykonywania czynności służbowych mają obowiązek respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka.

Zatrzymanie to krótkotrwałe pozbawienie wolności. Policja może zatrzymać Cię, jeśli stwarzasz zagrożenie dla życia, zdrowia czy mienia lub gdy jesteś podejrzany o popełnienie przestępstwa. Jeśli stwarzasz zagrożenie, możesz zostać zatrzymany jedynie wówczas, gdy inne środki (np. pouczenie) okazały się bezcelowe lub nieskuteczne.

Maksymalny czas zatrzymania to 48 godzin. Czas ten może zostać przedłużony o kolejne 24 godziny, jeśli został skierowany do sądu wniosek o tymczasowe aresztowanie. Wówczas w ciągu tych dodatkowych 24 godzin sąd powinien zdecydować o tym, czy zastosować tymczasowe aresztowanie czy nie. Należy pamiętać, że wyżej wskazane terminy to terminy maksymalne, gdyż prawo mówi, że zatrzymany musi zostać zwolniony, gdy tylko ustanie przyczyna zatrzymania.

Po doprowadzeniu zatrzymanego do jednostki policji policjant wykonuje kolejno następujące czynności:

- poucza Cię o prawach osoby zatrzymanej:
 - prawie wniesienia do sądu zażalenia na zatrzymanie (zażalenie można wnieść w ciągu 7 dni),
 - umożliwienia wypowiedzenia się co do przyczyn zatrzymania,
 - zawiadomienia o zatrzymaniu wskazanej osoby najbliższej oraz pracodawcy, uczelni lub szkoły,
 - nawiązania kontaktu z adwokatem, a także bezpośredniej rozmowy z adwokatem, z konsulem lub ambasadą;
- przesłuchuje Cię na okoliczność zatrzymania;
- sporządza protokół zatrzymania i wręcza Ci jego kopię (za potwierdzeniem odbioru);
- powiadamia prokuratora o zatrzymaniu.

WAŻNE! W przypadku zatrzymania zawsze zachowaj protokół zatrzymania, gdyż znajdują się w nim najważniejsze informacje o zatrzymaniu, które można wykorzystać, gdybyś chciał wnieść do sądu zażalenie na zatrzymanie.

Jeśli nie można ustalić Twojej tożsamości na podstawie dokumentu, wówczas policjant może Cię sfotografować, pobrać odciski palców lub okazać Cię innym osobom, które mogłyby potwierdzić Twoją tożsamość. Jeśli istnieje taka potrzeba, powinieneś zostać zbadany przez lekarza.

Masz również prawo złożenia do sądu skargi na zatrzymanie. Skarga ta powinna zostać niezwłocznie przekazana sądowi i niezwłocznie przez sąd rozpatrzona, a w przypadku uwzględnienia przez sąd Twojej skargi zostaniesz zwolniony. Jeśli Twoim zdaniem zatrzymanie było niewątpliwie niesłuszne i orzekł o tym sąd, wówczas możesz wnieść do sądu okręgowego pozew o odszkodowanie.

3 Co to jest mandat?

Policjant może nałożyć grzywnę za popełnienie wykroczeń (takich np. jak naruszenie przepisów ruchu drogowego). Mandat może zostać nałożony, gdy:

- sprawca wykroczenia został schwytyany albo na gorącym uczynku, albo bezpośrednio po popełnieniu wykroczenia;
- policjant stwierdzi popełnienie wykroczenia naocznie pod nieobecność sprawcy albo za pomocą urządzenia pomiarowego lub kontrolnego (np. fotoradaru), a nie zachodzi wątpliwość co do osoby sprawcy czynu.

Wysokość mandatu to maksymalnie 500 zł, chyba że danym czynem zostały popełnione dwa lub więcej wykroczeń (wówczas mandat może wynosić do 1000 zł).

Mandat może być:

- **kredytowany** – wydaje się go sprawcy złapanemu na gorącym uczynku;
- **zaoczny** – gdy sprawcy nie ma na miejscu zdarzenia, np. zostawia się go za wycieraczką nieprawidłowo zaparkowanego samochodu;
- **gotówkowy** – czyli taki, który płaci się bezpośrednio policjantowi; mandat taki stosuje się wyłącznie wobec osób, które czasowo przebywają w Polsce lub nie mają w Polsce stałego miejsca zamieszkania lub pobytu.

WAŻNE! możesz odmówić przyjęcia mandatu karnego (policjant powinien poinformować Cię o tej możliwości). W przypadku odmowy przyjęcia mandatu policja występuje do sądu z wnioskiem o ukaranie.

Oczywiście nie zawsze, gdy popełnisz wykroczenie, policjant musi od razu wystawić mandat – może zastosować pouczenie czy ostrzeżenie, że jeśli jeszcze raz złapie Cię na tym samym wykroczeniu, wówczas na pewno nałoży mandat.

Co zrobić, jeśli uważasz, że policjant przekroczył swoje uprawnienia?

Poza wyżej wspomnianymi możliwościami (np. skarga do sądu na zatrzymanie) możesz także:

- złożyć zażalenie do prokuratora na czynności policji;
- złożyć skargę na działanie policjantów do szefa miejscowej jednostki policji;
- złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przez policjanta do prokuratury;
- złożyć do sądu cywilnego pozew o zadośćuczynienie i odszkodowanie, gdy podczas dokonywania czynności służbowych doszło do naruszenia Twoich dóbr osobistych lub do wyrządzenia szkody (np. na zdrowiu).

Jak zgłosić popełnienie przestępstwa?

W Polsce przestępstwa najczęściej zaczynają być ścigane wówczas, gdy organ ścigania (np. prokuratura, policja) otrzyma wiarygodną informację o popełnieniu przestępstwa. Wówczas rozpoczyna się tzw. postępowanie przygotowawcze. Nie ma tu znaczenia źródło tej informacji, mogą to być informacje pochodzące ze źródeł samej policji (np. od patrolu) czy doniesienia prasowe, jednak najczęściej są to doniesienia składane przez osoby, które padły ofiarą przestępstw lub były ich świadkami.

Istnieje także grupa przestępstw, które są ścigane na wyraźny wniosek osób pokrzywdzonych lub z oskarżenia prywatnego (wówczas osoba pokrzywdzona sama składa do sądu akt oskarżenia, tak jest np. przy znieważeniu), jednak dotyczy to stosunkowo niewielkiej grupy przestępstw.

Nie ma określonej formy składania doniesień – można tego dokonać telefonicznie (gdy jesteśmy świadkami rozboju lub awantury domowej), można takie doniesienie wysłać na piśmie do prokuratury lub na policję, można też zgłosić je ustnie. W przypadku, gdy zgłaszamy przestępstwo ustnie, w jednostce policji spisywany jest protokół z przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej.

Jeżeli osoba pokrzywdzona nie zna języka polskiego, to organ ścigania ma obowiązek zapewnienia tłumacza.

Jeśli chcesz złożyć zawiadomienie, warto spróbować znaleźć i przedstawić w zawiadomieniu o przestępstwie świadków przestępstwa. Warto poprosić ich o dane kontaktowe, tak aby później mogli zeznawać w Twojej sprawie. Niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia prokuratura

lub policja są obowiązane wydać postanowienie o wszczęciu bądź o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego.

O wszczęciu, odmowie wszczęcia lub umorzeniu śledztwa powinna zostać zawiadomiona w ciągu 6 tygodni osoba, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie oraz osoba pokrzywdzona przez przestępstwo. Jeśli nie zostaniesz powiadomiony, wówczas możesz wnieść zażalenie do prokuratora nadrzędnego albo powołanego do nadzoru nad organem, do którego złożono zawiadomienie.

Podróżowanie po nadaniu statusu uchodźcy lub uzyskaniu ochrony uzupełniającej

Podróżowanie po strefie Schengen i poza nią

s. 55

Polski dokument podróży dla cudzoziemca

s. 56

Podróżowanie po strefie Schengen i poza nią

Jeśli chcesz pojechać **do jednego z państw należących do strefy Schengen**, a posiadasz wydaną przez polskie władze kartę pobytu, możesz wjechać i przebywać na terytorium innego państwa strefy Schengen **przez okres 90 dni w ciągu 180 dni** bez konieczności uzyskania wizy.

Aby skorzystać z tego prawa, musisz także:

- posiadać ważny dokument podróży (np. paszport, genewski dokument podróży, polski dokument podróży dla cudzoziemca);
- uzasadnić cel i warunki planowanego pobytu;
- posiadać wystarczające środki finansowe na czas trwania planowanego pobytu oraz na powrót.

Ponadto Twoje dane osobowe nie mogą być wpisane do Systemu Informacyjnego Schengen do celów odmowy wjazdu oraz nie możesz być uważany za zagrożenie.

PAMIĘTAJ! Jeśli chcesz zostać w danym państwie dłużej niż 90 dni, musisz zalegalizować swój pobyt zgodnie z przepisami obowiązującymi w tym państwie. Jeśli tego nie zrobisz, Twój pobyt tam po upływie 3 miesięcy będzie nielegalny.

Jeśli chcesz **podróżować poza terytorium Polski**, upewnij się, czy nie potrzebujesz wizy, aby wjechać na terytorium danego państwa i tam przebywać. Wiele krajów zniósło obowiązek posiadania wizy przez uchodźców (ale nie przez osoby posiadające ochronę uzupełniającą), pod warunkiem posiadania przez nich genewskiego dokumentu podróży, jeśli ich pobyt na danym terytorium nie przekroczy 3 miesięcy. Pamiętaj, by zawsze przed wyjazdem sprawdzić, jakie są zasady wjazdu i pobytu na danym terytorium (m.in. czy został zniesiony obowiązek wizowy).

WAŻNE! Zanim podejmiesz decyzję o wyjeździe, koniecznie skontaktuj się z ambasadą (konsulatem) kraju, do którego chcesz wjechać!

WAŻNE! Wyjazd do kraju pochodzenia jest podstawą do wszczęcia postępowania w sprawie pozbawienia Cię statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

2 >> Polski dokument podróży dla cudzoziemca

Jeśli otrzymałeś **decyzję o udzieleniu Ci ochrony uzupełniającej**, możesz wnioskować o wydanie polskiego dokumentu podróży. Wniosek składasz do wojewody właściwego ze względu na Twoje miejsce zamieszkania. Opłata za wydanie polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca wynosi 100 złotych.

Polski dokument podróży zostanie Ci wydany, jeśli:

- zgubiłeś paszport albo
- Twój paszport uległ zniszczeniu albo
- Twój paszport utracił ważność

– a jednocześnie **nie jest możliwe uzyskanie przez Ciebie nowego paszportu** od władz kraju pochodzenia. Aby otrzymać polski dokument podróży dla cudzoziemca, nie wystarczy zatem posiadać ochronę uzupełniającą w Polsce – konieczne jest spełnienie także powyższych przesłanek.

Polski dokument podróży wygląda tak:

Polski dokument podróży uprawnia Cię do wielokrotnego przekraczania granicy w okresie jego ważności. Jest ważny przez okres do **1 roku**. Po upływie tego terminu musisz ponownie zawnioskować o wydanie takiego dokumentu.

W przypadku **odmowy wydania Ci polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca** możesz odwołać się od tej decyzji. Odwołanie wnosi się w terminie 14 dni od dnia doręczenia Ci decyzji – za pośrednictwem wojewody, który ją wydał, do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

WAŻNE! Posiadanie polskiego dokumentu podróży nie zwalnia Cię z obowiązku podjęcia działań w celu uzyskania paszportu od władz kraju pochodzenia.

XI

Pozbawienie ochrony

Czy mogę zostać pozbawiony statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej?

s. 59

Czy mogę zostać pozbawiony statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej?

Co do zasady status uchodźcy i ochrona uzupełniająca są przyznawane na czas nieokreślony. Możesz zostać pozbawiony przyznanej Ci ochrony międzynarodowej tylko w ściśle określonych przypadkach.

Odpowiednie organy mogą Cię pozbawić statusu uchodźcy, jeśli np.:

- wróciłeś do kraju pochodzenia i dobrowolnie się tam osiedliłeś;
- dobrowolnie przyjąłeś ochronę państwa, którego jesteś obywatelem;
- przyjąłeś nowe obywatelstwo i korzystasz z ochrony państwa, którego obywatelstwo przyjąłeś (np. nadano Ci obywatelstwo Republiki Francuskiej i Francja udziela Ci ochrony jako swojemu obywatelowi);
- zataiłeś informacje lub dokumenty albo przedstawiłeś fałszywe informacje lub dokumenty o znaczeniu istotnym dla nadania statusu uchodźcy;
- popełniłeś przestępstwo przeciwko pokojowi, zbrodnię wojenną lub zbrodnię przeciwko ludzkości w rozumieniu prawa międzynarodowego.

Możesz zostać pozbawiony ochrony uzupełniającej, jeśli np.:

- okoliczności, z powodu których była udzielona, przestały istnieć lub zmieniły się w taki sposób, że ochrona nie jest już wymagana;

WAŻNE! Organy podejmujące decyzję mogą uznać, że ochrona nie jest już wymagana, jeśli wyjechałeś do kraju pochodzenia, nawet w celu odwiedzin.

- istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że popełniłeś przestępstwo przeciwko pokojowi, zbrodnię wojenną lub zbrodnię przeciwko ludzkości w rozumieniu prawa międzynarodowego;
- istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że popełniłeś w Polsce przestępstwo lub popełniłeś poza jej terytorium czyn będący przestępstwem według prawa polskiego;
- istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że stanowisz zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa lub społeczeństwa;
- wyszło na jaw, że zataiłeś informacje lub dokumenty albo przedstawiłeś fałszywe informacje lub dokumenty o znaczeniu istotnym dla udzielenia ochrony uzupełniającej;
- po udzieleniu ochrony uzupełniającej wyszło na jaw, że przed przybyciem do Polski popełniłeś czyn będący według prawa polskiego przestępstwem zagrożonym karą pozbawienia wolności – jeżeli opuściłeś kraj pochodzenia wyłącznie w celu uniknięcia kary.

Decyzję o pozbawieniu cudzoziemca statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej wydaje Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

WAŻNE! Od tej decyzji możesz odwołać się do Rady do Spraw Uchodźców w terminie 14 dni od dnia doręczenia Ci decyzji.

W przypadku otrzymania decyzji o pozbawieniu Cię statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej przysługuje Ci prawo do korzystania z **systemu nieodpłatnej pomocy prawnej**, jeśli posiadasz zbyt małe dochody, by samodzielnie opłacić pomoc prawną.

Nieodpłatną pomoc prawną mogą świadczyć:

- wybrani adwokaci i radcowie prawni oraz
- niektóre organizacje pozarządowe.

UWAGA! Możesz korzystać z pomocy tylko jednego adwokata lub radcy prawnego lub prawnika pracującego w organizacji pozarządowej.

LISTA ADWOKATÓW, RADCÓW PRAWNYCH I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH ZNAJDUJE SIĘ NA STRONIE UDSC >>> WWW.UDSC.GOV.PL/URZAD/BEZPLATNA-POMOC-PRAWNA

PAMIĘTAJ, aby podczas pierwszego spotkania z prawnikiem mieć ze sobą dokument tożsamości (np. kartę pobytu, paszport) i oryginał decyzji, od której chcesz się odwołać.

Przed skorzystaniem z usług w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej **musisz podpisać oświadczenia**:

- że nie osiągasz dochodów powyżej wskazanej ustawowo kwoty;
- że w sprawie pozbawienia ochrony międzynarodowej nie ustanowiłeś adwokata lub radcy prawnego;
- w przypadku, gdy pomocy udziela organizacja pozarządowa – że jesteś świadomy, iż pomoc jest świadczona przez osobę niebędącą radcą prawnym lub adwokatem

– oraz udzielić prawnikowi pełnomocnictwa na piśmie.

Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- sporządzenie odwołania od decyzji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców o pozbawieniu Cię statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;
- zastępstwo prawne w postępowaniu odwoławczym (tj. do czasu wydania decyzji przez Radę do Spraw Uchodźców).

UWAGA! Prawnik w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej pomoże Ci tylko na etapie postępowania odwoławczego, tj. od dnia wydania decyzji przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców do dnia wydania decyzji przez Radę do Spraw Uchodźców. Po wydaniu decyzji przez Radę – zgłoś się do organizacji **pozarządowej świadczącej bezpłatną pomoc prawną dla cudzoziemców (lista na końcu publikacji)**.

XII

Pobyt stały, pobyt rezydenta długoterminowego UE i obywatelstwo polskie

- 1 >> Czy mogę ubiegać się o pobyt stały? s. 63
- 2 >> Czy mogę ubiegać się o pobyt rezydenta długoterminowego UE? s. 64
- 3 >> Czy mogę ubiegać się o obywatelstwo polskie? s. 65

1

Czy mogę ubiegać się o pobyt stały?

Zezwolenie na pobyt stały zostanie Ci udzielone, jeśli bezpośrednio przed złożeniem wniosku o jego udzielenie przebywałeś w Polsce nieprzerwanie przez okres **5 lat** w związku z uzyskaniem statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

WAŻNE! Okres 5 lat liczy się **od chwili złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej**, a nie od momentu uzyskania pozytywnej decyzji o udzieleniu ochrony w Polsce.

Pięcioletni pobyt w Polsce powinien być **nieprzerwany**, jednak dopuszczalne są w nim niewielkie przerwy. Pobyt ten nadal uznaje się za nieprzerwany, jeśli żadna z przerw w tym pobycie (żaden pojedynczy wyjazd z Polski) nie była dłuższa niż 6 miesięcy oraz jeśli przerwy te nie przekroczyły łącznie 10 miesięcy w okresie 5 lat, chyba że przerwa była spowodowana np. leczeniem.

Aby ubiegać się o udzielenie zezwolenia na pobyt stały w Polsce, musisz złożyć odpowiedni wniosek w najbliższym urzędzie wojewódzkim. Za wydanie zezwolenia na pobyt stały zapłacisz 640 zł.

Odmowę udzielenia tego zezwolenia otrzymasz, jeśli m.in:

- nie spełniasz warunków jego udzielenia, np. od dnia złożenia przez Ciebie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej nie minęło jeszcze 5 lat;
- Twoje dane znajdują się w wykazie cudzoziemców, których pobyt w Polsce jest niepożądany;
- Twoje dane znajdują się w Systemie Informacyjnym Schengen do celów odmowy wjazdu;
- wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa albo ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego lub też interes Polski;
- w postępowaniu o udzielenie zezwolenia na pobyt stały:
 - **a** złożyłeś wniosek zawierający nieprawdziwe dane osobowe lub fałszywe informacje lub dołączyłeś do niego dokumenty z nieprawdziwymi danymi (fałszywymi informacjami);
 - **b** zeznałeś nieprawdę lub zataiłeś prawdę albo też podrobiłeś lub przerobiłeś dokument w celu uznania go za autentyczny bądź używałeś takiego dokumentu jako autentycznego;
- nie wywiązujesz się z zobowiązań podatkowych wobec Skarbu Państwa;
- nie zwróciłeś kosztów wydalenia, które zostały sfinansowane z budżetu państwa.

Jeśli otrzymasz decyzję o udzieleniu Ci zezwolenia na pobyt stały, jesteś uprawniony do otrzymania karty pobytu ważnej przez okres **10 lat**.

Czy mogę ubiegać się o pobyt rezydenta długoterminowego UE?

Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE zostanie Ci udzielone, jeśli przebywasz na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej legalnie i nieprzerwanie co najmniej przez 5 lat oraz:

- 1 **posiadasz źródło stabilnego i regularnego dochodu** wystarczającego na pokrycie kosztów utrzymania Ciebie i członków rodziny pozostających na Twoim utrzymaniu;
- 2 **posiadasz odpowiednie ubezpieczenie zdrowotne;**
- 3 **posiadasz tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego.**

Wymóg posiadania źródła stabilnego i regularnego dochodu jest spełniony, jeśli posiadałeś taki **dochód w ciągu 3 lat** pobytu w Polsce bezpośrednio przed złożeniem wniosku o pobyt rezydenta długoterminowego.

WAŻNE! Do okresu pięcioletniego pobytu w Polsce zalicza się co do zasady **tylko połowę okresu pobytu w Polsce w toku postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej**. Całość tego okresu zostanie zaliczona do okresu 5 lat tylko wtedy, gdy postępowanie uchodźcze trwało dłużej niż 18 miesięcy.

Pięcioletni pobyt w Polsce powinien być **nieprzerwany**, jednak dopuszczalne są w nim niewielkie przerwy. Pobyt ten nadal uznaje się za nieprzerwany, jeśli: żadna z przerw w tym pobycie (żaden pojedynczy wyjazd z Polski) nie była dłuższa niż 6 miesięcy oraz jeśli przerwy te nie przekroczyły łącznie 10 miesięcy w okresie 5 lat, chyba że przerwa była spowodowana np. leczeniem.

Aby ubiegać się o udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE w Polsce, musisz złożyć odpowiedni wniosek w najbliższym urzędzie wojewódzkim. Za wydanie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE zapłacisz 640 zł.

Odmowę udzielenia tego zezwolenia otrzymasz, jeśli m.in.:

- nie spełniasz warunków jego udzielenia, np. przebywasz w Polsce krócej niż 5 lat;
- wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa albo ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego lub też interes Polski.

Jeśli otrzymasz decyzję o udzieleniu Ci zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, jesteś uprawniony do otrzymania karty pobytu ważnej przez okres **5 lat**.

Tak. Możliwości uzyskania obywatelstwa polskiego są różne dla osób, którym nadano status uchodźcy i dla osób objętych ochroną uzupełniającą.

Gdy został Ci nadany status uchodźcy, zostaniesz uznany za obywatela polskiego, jeśli:

- otrzymałeś zezwolenie na pobyt stały w Polsce w związku z posiadaniem nadanego w Polsce statusu uchodźcy oraz
- przebywałeś w Polsce nieprzerwanie od co najmniej 2 lat na podstawie tego zezwolenia.

Jeśli zostałeś objęty ochroną uzupełniającą, a chcesz wystąpić o uznanie za obywatela polskiego, pierwszym krokiem do uzyskania obywatelstwa jest otrzymanie zezwolenia na pobyt stały w Polsce.

Możesz zostać uznany za obywatela polskiego, jeśli:

- przebywałeś w Polsce nieprzerwanie od co najmniej 3 lat na podstawie zezwolenia na pobyt stały, posiadasz w Polsce stabilne i regularne źródło dochodu oraz tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego;
- przebywałeś w Polsce nieprzerwanie od co najmniej 2 lat na podstawie zezwolenia na pobyt stały oraz pozostajesz od co najmniej 3 lat w związku małżeńskim zawartym z obywatelem polskim lub nie posiadasz żadnego obywatelstwa;
- przebywałeś w Polsce nieprzerwanie i legalnie od co najmniej 10 lat oraz posiadasz zezwolenie na pobyt stały (nie jest istotne, kiedy zostało ono wydane, ważne jest, abyś je posiadał w dniu złożenia wniosku o uznanie za obywatela polskiego), posiadasz w Polsce stabilne i regularne źródło dochodu oraz posiadasz tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego.

WAŻNE! Niezależnie od tego, czy posiadałeś status uchodźcy czy ochronę uzupełniającą, jesteś obowiązany, ubiegając się o uznanie za obywatela polskiego, wykazać znajomość języka polskiego, potwierdzoną: urzędowym poświadczeniem lub świadectwem ukończenia szkoły w Polsce lub świadectwem ukończenia szkoły za granicą z wykładowym językiem polskim.

Wniosek o uznanie za obywatela polskiego składa się do wojewody.

Opłata za uznanie za obywatela polskiego wynosi 219 zł.

Zarówno w przypadku posiadania statusu uchodźcy, jak i ochrony uzupełniającej możesz ubiegać się o **nadanie Ci obywatelstwa polskiego** (bez zachowania wyżej wymienionych wymogów) poprzez złożenie wniosku do prezydenta Polski (za pośrednictwem wojewody lub konsula).

Zawarcie związku małżeńskiego w Polsce

1	Jakie dokumenty są konieczne do zawarcia związku małżeńskiego w Polsce?	s. 68
2	Czy jeśli nie posiadam dokumentów wymaganych do zawarcia małżeństwa, to nie mogę wstąpić w związek małżeński w Polsce?	s. 68
3	Jak wygląda postępowanie w urzędzie stanu cywilnego?	s. 70
4	Jak długo będę czekać na zawarcie związku małżeńskiego?	s. 70
5	Zawarcie związku małżeńskiego – co dalej?	s. 71

Każda osoba, w tym także cudzoziemcy przebywający w Polsce, którzy ubiegają się o nadanie statusu uchodźcy, mają prawo do zawarcia związku małżeńskiego. Związek małżeński można zawrzeć w dowolnym urzędzie stanu cywilnego.

Jakie dokumenty są konieczne do zawarcia związku małżeńskiego w Polsce?

Aby zawrzeć związek małżeński, oboje małżonkowie powinni przedstawić w urzędzie stanu cywilnego **następujące dokumenty**:

- dokument potwierdzający tożsamość (może to być także tymczasowe zaświadczenie tożsamości cudzoziemca – powinno być jednak **ważne w momencie zawierania małżeństwa**);
- odpis skrócony aktu urodzenia;
- dokument potwierdzający zdolność do zawarcia małżeństwa zgodnie z prawem państwa, z którego pochodzi cudzoziemiec (w niektórych sytuacjach cudzoziemcy posiadają dokumenty świadczące jedynie np. o tym, że są stanu wolnego; dokument taki jednak **nie jest wystarczający**).

Ponadto, jeśli jeden z małżonków był już wcześniej żonaty, wówczas powinien także przedstawić:

- odpis skrócony aktu zgonu poprzedniego małżonka
- odpis skrócony aktu małżeństwa z adnotacją o rozwiązaniu małżeństwa albo prawomocne orzeczenie sądu o rozwiązaniu małżeństwa.

Jeżeli wyżej wymienione dokumenty zostały sporządzone w innym języku niż język polski, wówczas powinny zostać przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego i dopiero wówczas złożone w urzędzie stanu cywilnego.

Czy jeśli nie posiadam dokumentów wymaganych do zawarcia małżeństwa, to nie mogę wstąpić w związek małżeński w Polsce?

Jeśli nie posiadasz jednego z wymaganych dokumentów, możesz złożyć do sądu wniosek o zwolnienie od obowiązku złożenia dokumentu koniecznego do zawarcia małżeństwa.

Wniosek taki składa się do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby, która chce zawrzeć związek małżeński. We wniosku, poza wskazaniem samego sądu,

wnioskodawcy i drugiego małżonka jako uczestnika postępowania, należy uzasadnić, dlaczego nie możesz uzyskać dokumentu koniecznego do zawarcia małżeństwa.

Do wniosku należy załączyć kopie posiadanych dokumentów. Wniosek taki powinien zostać złożony wraz z potwierdzeniem uiszczenia opłaty sądowej w wysokości 100 zł (można w tym celu zakupić znaczki opłaty sądowej w budynku sądu i przykleić je do wniosku).

Ponadto, jeśli jeden z małżonków nie zna języka polskiego, wówczas dobrze jest od razu złożyć dodatkowy wniosek o wyznaczenie tłumacza z języka, którym porozumiewa się cudzoziemiec.

Jeśli nie posiadasz środków na pokrycie kosztów postępowania sądowego (najczęściej, poza 100 zł opłaty sądowej, będzie to również wynagrodzenie dla tłumacza oraz koszt tłumaczenia dokumentów), wówczas można również dołączyć wniosek o zwolnienie z kosztów sądowych, do którego powinien zostać załączony formularz z informacjami o stanie rodzinnym i majątkowym. Wszystkie wyżej wskazane dokumenty powinny zostać złożone razem z ich odpisem (kopia).

Wniosek można zanieść do sądu i złożyć go w biurze podawczym. Wówczas przy składaniu wniosku dobrze jest też mieć ze sobą jeszcze jedną kopię wniosku, na której pracownik sądu złoży potwierdzenie – pieczęć i podpis. **Kopia wniosku z pieczętką i podpisem będzie dowodem na to, że złożyłeś wniosek.** Wniosek możesz też wysłać listem poleconym, wówczas należy zachować potwierdzenie nadania.

Po złożeniu wniosku sąd wyznaczy termin posiedzenia. Prawo nie określa, w jakim terminie powinno odbyć się posiedzenie, zatem można na nie czekać nawet kilka miesięcy, gdyż wszystko zależy od tego, jak bardzo sąd jest obciążony sprawami.

Przed posiedzeniem sąd wysłał do obojga przyszłych małżonków wezwanie do stawienia się w określonym terminie w sądzie. Sąd wysłał je na adresy wskazane we wniosku, dlatego też, jeśli dojdzie do zmiany miejsca zamieszkania, należy o tym poinformować sąd na piśmie.

Podczas posiedzenia sąd bada okoliczności zawarte we wniosku i pyta przyszłych małżonków o różne okoliczności związane z zawarciem związku małżeńskiego.

Najczęściej sąd wydaje postanowienie po pierwszym posiedzeniu. Aby można było skorzystać z wydanego przez sąd postanowienia, powinno się ono jeszcze uprawomocnić, co trwa łącznie trzy tygodnie – po tym okresie prawomocne postanowienie sąd przesyła pocztą. Jednakże, aby przyspieszyć uzyskanie dokumentu, można podczas posiedzenia ustnie oświadczyć sądowi, że rezygnuje się z doręczenia dokumentu pocztą – wówczas po trzech tygodniach można osobiście odebrać w sekretariacie sądu prawomocne postanowienie. Upewnij się, czy postanowienie sądu jest zgodne z Twoją wolą i treścią wniosku!

Prawomocne postanowienie sądu składa się w urzędzie stanu cywilnego zamiast dokumentu, którego cudzoziemiec nie posiadał.

3

Jak wygląda postępowanie w urzędzie stanu cywilnego?

Gdy wszystkie dokumenty zostaną skompletowane i kierownik urzędu stanu cywilnego stwierdzi, że pozwalają one na zawarcie związku małżeńskiego, wówczas można je złożyć w urzędzie. Przy składaniu dokumentów, oboje małżonkowie powinni jednocześnie podpisać w urzędzie stanu cywilnego zapewnienie, że nie wiedzą o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa.

Podczas wizyty w urzędzie przyszli małżonkowie podejmują decyzję o tym, czy któryś z nich zamierza zmienić nazwisko na nazwisko swojego małżonka, czy też pozostaną przy swoich dotychczasowych nazwiskach. Podejmują również decyzję o tym, jakie nazwiska będą nosić ich dzieci.

Jeśli jedno z przyszłych małżonków lub oboje nie znają języka polskiego, wówczas podczas wizyty w urzędzie stanu cywilnego powinien być obecny **tłumacz przysięgły**, którego pomoc organizują przyszli małżonkowie. Tłumacz powinien mieć ze sobą dokument potwierdzający wpis na listę tłumaczy przysięgłych oraz dowód osobisty.

4

Jak długo będę czekać na zawarcie związku małżeńskiego?

Podczas wizyty w urzędzie stanu cywilnego należy ustalić datę zawarcia małżeństwa. Co do zasady do zawarcia związku małżeńskiego może dojść najwcześniej po upływie miesiąca od dnia podpisania zapewnienia, że przyszli małżonkowie nie wiedzą o istnieniu okoliczności wyłączających możliwość zawarcia małżeństwa.

Aby skrócić okres oczekiwania na zawarcie małżeństwa, należy złożyć do kierownika urzędu stanu cywilnego odpowiedni wniosek. Kierownik urzędu stanu cywilnego może zezwolić na zawarcie małżeństwa wcześniej, jeżeli przemawiają za tym ważne względy. Takie ważne względy to np. poważna choroba jednego z małżonków, zaawansowana ciąża przyszłej żony, zbliżający się długotrwały wyjazd jednego z małżonków za granicę itp. Następnie należy pojawić się w wyznaczonym terminie na ceremonię zawarcia małżeństwa.

PAMIĘTAJ! Podczas ceremonii powinni być obecni: dwóch pełnoletnich świadków, a także tłumacz.

Zawarcie związku małżeńskiego – co dalej?

Po zawarciu małżeństwa kierownik urzędu stanu cywilnego sporządza akt małżeństwa, który stanowi dowód jego zawarcia. Za sporządzenie aktu małżeństwa należy uiścić **opłatę skarbową w wysokości 84 zł** (można ją uiścić np. w kasie urzędu miasta).

XIV

Lista wybranych organizacji i instytucji udzielających pomocy oraz pracujących z uchodźcami i migrantami w Polsce

- **Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich**
Aleja Solidarności 77
00-090 Warszawa
tel.: 800 676 676
e-mail: rzecznik@rpo.gov.pl
www.rpo.gov.pl
- **Helsińska Fundacja Praw Człowieka**
ul. Zgoda 11
00-018 Warszawa
tel.: (22) 556 44 40, (22) 556 44 66
e-mail: refugees@hfhr.org.pl
www.hfhr.pl,
<http://programy.hfhr.pl/uchodzczy>
- **Biuro Rzecznika Praw Dziecka**
ul. Przemysłowa 30/32
00-450 Warszawa
tel.: (22) 583 66 00
e-mail: rpd@brpd.gov.pl
www.rpd.gov.pl
- **Stowarzyszenie Interwencji Prawnej**
ul. Siedmiogrodzka 5/51
01-204 Warszawa
tel.: (22) 621 51 65
e-mail: biuro@interwencjaprawna.pl
www.interwencjaprawna.pl
- **IOM Międzynarodowa Organizacja do Spraw Migracji**
ul. Mariensztat 8, 00-302 Warszawa
tel.: (22) 538 91 03
e-mail: iomwarsaw@iom.int
www.iom.pl
- **Fundacja Refugee.pl**
e-mail: info@refugee.pl
www.refugee.pl

- **Centrum Pomocy Prawnej im. H. Nieć**
ul. Krowoderska 11/7
31-141 Kraków
tel.: (12) 633 72 23
fax: (12) 423 32 77
e-mail: porady@pomocprawna.org
<http://www.pomocprawna.org/>
- **Polskie Forum Migracyjne**
ul. Szpitalna 5/14
00-031 Warszawa
tel.: (22) 110 00 85
e-mail: info@forummigracyjne.org
www.forummigracyjne.org
- **Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa**
ul. F. Chopina 14/70
20-023 Lublin
tel.: (81) 743 68 05
e-mail: fundacja@fip.org.pl
www.panstwoprawa.org
- **Fundacja „Ocalenie”**
ul. Koszykowa 24
00-553 Warszawa, lok. 1 (I piętro)
tel.: (22) 828 04 50
fax: (22) 828 50 54
e-mail: biuro@ocalenie.org.pl
- **Ośrodek Migranta Fu Shenfu**
ul. Ostrobramska 98
04-118 Warszawa
tel.: (22) 610 02 52
e-mail: osrodek@migrant.pl
www.migrant.pl
- **Fundacja dla Somalii**
ul. Bracka 18/63, II piętro
00-028 Warszawa
tel.: +48 (22) 658 04 87
www.fds.org.pl

- **Refugees Welcome Polska**
e-mail: kontakt@refugeeswelcome.pl
www.refugees-welcome.pl

- **Centrum Wielokulturowe**
ul. Jagiellońska 54
03-463 Warszawa
e-mail: biuro@cw.org.pl
www.cw.org.pl

- **Strefa Wolnościowa**
e-mail: info@strefawolnoslowa.pl
www.strefawolnoslowa.pl

- **Stowarzyszenie Homo Faber**
ul. Orła 5/13
20-022 Lublin
e-mail: info@hf.org.pl
www.hf.org.pl

- **Centrum Wsparcia
Imigrantów i Imigrantek**
ul. Gdyńskich Kosynierów 11, lok. 1
80-866 Gdańsk
tel.: 512 949 109
www.cwii.org.pl

- **Migrant Info Point**
Św. Marcin 78, pok. 421
61-809 Poznań
tel.: 503 979 758
www.migrant.poznan.pl

- **Stowarzyszenie Nomada**
ul. Paulińska 4/8
50-247 Wrocław
tel.: 71 307 03 35
e-mail: nomada@nomada.info.pl
www.nomada.info.pl

Bibliografia

- 1 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., nr 78, poz. 483, z późn. zm.).
- 2 Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 23).
- 3 Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 355).
- 4 Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 2156, z późn. zm.).
- 5 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 1997 r., nr 89, poz. 555, z późn. zm.).
- 6 Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (tekst jedn. Dz.U. z 2008 r. nr 133, poz. 848, z późn. zm.).
- 7 Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r., poz. 680, z późn. zm.).
- 8 Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 114, z późn. zm.).
- 9 Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 163, z późn. zm.).
- 10 Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jedn. Dz.U. z 2008 r. nr 69, poz. 415, z późn. zm.).

- 11 Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 584, z późn. zm.).
- 12 Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 581, z późn. zm.).
- 13 Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r., poz. 572, z późn. zm.).
- 14 Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r., poz. 757, z późn. zm.).
- 15 Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r., poz. 159, z późn. zm.).
- 16 Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r., poz. 947, z późn. zm.).
- 17 Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r., poz. 161, z późn. zm.).
- 18 Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 345, z późn. zm.).
- 19 Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2013 r., poz. 1650, z późn. zm.).
- 20 Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2016 r., poz. 195).

Helsińska Fundacja Praw Człowieka została utworzona w 1989 r., a jej działalność poprzedziła siedmioletnia działalność Komitetu Helsińskiego w Polsce. Obecnie to jedna z największych i najbardziej doświadczonych organizacji pozarządowych w Polsce. Celem Fundacji jest działalność na rzecz praw człowieka w Polsce i za granicą. Główne dziedziny działalności to: szeroko zakrojona edukacja obywatelska, badania nad przestrzeganiem praw człowieka oraz sytuacją poszczególnych grup społecznych (m.in. migrantów, mniejszości, dzieci) oraz oferowanie bezpłatnej pomocy prawnej. Ta ostatnia prowadzona jest w formie poradnictwa, pomocy w przygotowywaniu dokumentów prawnych (np. wniosków, odwołań), reprezentacji przed wymiarem sprawiedliwości, prowadzenia spraw precedensowych (tzw. litygacja strategiczna). Fundacja wydaje również liczne publikacje, wśród których są książki na temat praw człowieka, raporty z przeprowadzanych badań, informatory oraz poradniki. HFPC współpracuje stale z licznymi polskimi oraz zagranicznymi organizacjami pozarządowymi, instytucjami publicznymi (np. Rzecznikiem Praw Człowieka, ministerstwami, ambasadami) oraz organizacjami międzynarodowymi (m.in. Radą Europy, OBWE, ECRE). W 2007 r. Fundacja otrzymała status konsultacyjny przy Radzie Społeczno-Gospodarczej ONZ (ECOSOC).

Program Pomocy Prawnej dla Uchodźców i Migrantów powstał w 1992 r. Do podstawowych zadań Programu należy udzielanie bezpłatnych porad prawnych cudzoziemcom zgłaszającym się do Fundacji oraz podejmowanie interwencji i działań litygacyjnych. W zakres działania Programu wchodzi również monitorowanie przestrzegania przez polskie władze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, postanowień Konwencji genueńskiej z 1951 r. dotyczącej statusu uchodźców, Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz polskiego ustawodawstwa w sprawach cudzoziemców. Prawnicy Programu przygotowują, jako eksperci, opinie projektów aktów prawnych dotyczących cudzoziemców, biorą udział w procesie legislacyjnym, przygotowują opinie w sprawach ekstradycyjnych. Ponadto prowadzą działalność informacyjno-szkoleniową na temat praw przysługujących uchodźcom oraz innym grupom cudzoziemców, a także warsztaty z zakresu pozyskiwania informacji o krajach pochodzenia cudzoziemców dla różnych grup odbiorców.

Niniejsza publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie i nie jest przeznaczona do sprzedaży.

Niniejsza publikacja została zaktualizowana w ramach projektu nr U/0030 „Prawa cudzoziemców – prawa człowieka”, który jest realizowany przez Helsińską Fundację Praw Człowieka w ramach dotacji otrzymanej z programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG.

Wydanie 1 i 2 publikacji „Status uchodźcy i ochrona uzupełniająca w Polsce – co dalej?” zostało sfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców oraz budżetu państwa.

ISBN 978-83-62245-53-6

Warszawa 2016